

Μορφολογία και γλωσσική επαφή: Ελληνικές διάλεκτοι σε επαφή με την Τουρκική και την Ιταλική - Τελική αναφορά υλοποίησης

Αγγελική Ράλλη
Πανεπιστήμιο Πατρών

Περίληψη

Το παρόν κείμενο αποτελεί την τελική αναφορά υλοποίησης του προγράμματος «Μορφολογία και γλωσσική επαφή: Ελληνικές διάλεκτοι σε επαφή με την Τουρκική και την Ιταλική (MORILAN)» (Αριστεία 1/643) για τις εργασίες που έχουν εκτελεστεί κατά την διάρκειά του. Στην παρούσα αναφορά, περιγράφονται αναλυτικά όλες οι ενότητες εργασίας, όπως αυτές έχουν περιγραφεί στην αρχική πρόταση υποβολής και η οποία ενημερώθηκε από το τεχνικό δελτίο, και αναλύονται οι εργασίες που έχουν εκτελεστεί για την υλοποίηση του προγράμματος και την ολοκλήρωση των παραδοτέων. Η περιγραφή των δραστηριοτήτων γίνεται με βάση τους στόχους που είχαν τεθεί, αλλά γίνεται και αναλυτική περιγραφή της συμβολής του κάθε συμμετέχοντα στο πρόγραμμα, ώστε να μπορεί να αξιολογηθεί το αποτέλεσμα. Σε κάθε ενότητα εργασίας και στο τέλος της παρούσας αναφοράς περιγράφονται αναλυτικά τα προϊόντα και τα παραδοτέα που έχουν προκύψει.

1. Ενότητα Εργασίας (Ε.Ε.) 1: Συλλογή βιβλιογραφίας, βιβλιογραφική ανασκόπηση, καθορισμός της μεθοδολογίας της έρευνας

1.1 Στόχοι

Με βάση την αρχική πρόταση υποβολής, όπως ενημερώθηκε από το τεχνικό δελτίο της πρότασης, οι στόχοι της πρώτης ενότητας εργασίας είναι οι εξής:

- i. Συλλογή βιβλιογραφίας αναφορικά με τις υπό εξέταση διαλέκτους, τη μορφολογική αλλαγή και τη γλωσσική επαφή.
- ii. Αξιολόγηση της υπάρχουσας έρευνας σχετικά με τους συγκεκριμένους στόχους.

1.2 Χρονική διάρκεια

Οκτώβριος 2012- Μάρτιος 2013 (6 μήνες).

1.3 Υλοποίηση

Συλλογή βιβλιογραφίας.

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης ενότητας εργασίας, έγινε καταγραφή της υπάρχουσας βιβλιογραφίας αναφορικά με τις διαλέκτους οι οποίες εξετάζονται στο πρόγραμμα. Οι ερευνητές συνέλεξαν, μελέτησαν και ταξινόμησαν όλα τα δημοσιευμένα κείμενα (γραμματικές, λεξικά, λογοτεχνικά έργα γραμμένα στις διαλέκτους, βιβλιοκριτικές, επιστημονικά άρθρα) με στόχο να δημιουργήσουν έναν κατάλογο βιβλιογραφίας και να θέσουν τις βάσεις για την ανάλυσή τους.

Σε σχέση με τα Επτανησιακά για τα οποία δεν υπήρχε γνωστή διαθέσιμη βιβλιογραφία, η Βασιλική Μακρή επισκέφθηκε το Σύλλογο Κεφαλλήνων Πάτρας, το Ιστορικό Λεξικό της Ακαδημίας Αθηνών, τη Δημόσια Βιβλιοθήκη Κέρκυρας, τη Δημοτική Βιβλιοθήκη Κέρκυρας, τα Γενικά Αρχεία Κράτους Κέρκυρας, την Εταιρεία Κερκυραϊκών Σπουδών, καθώς επίσης και παραρτήματα του Μουσικού Τμήματος του Ιονίου Πανεπιστημίου και την Κεντρική Βιβλιοθήκη του Ιονίου Πανεπιστημίου, όπου κατέγραψε πληθώρα βιβλιογραφικών πηγών, κάθε είδους, γραμμένες στη διάλεκτο.

Η Κατερίνα Φραγκοπούλου επισκέφθηκε την Κοργιαλένιο Βιβλιοθήκη του Αργοστολίου, καθώς και τοπικά βιβλιοπωλεία της Κεφαλλονιάς. Ακόμα, απευθύνθηκε σε κατοίκους του νησιού για τυχόν παλαιά χειρόγραφα και γενικότερα έντυπο υλικό γραμμένο στο Κεφαλλονίτικο ιδίωμα. Τέλος, ο Δημήτρης Σιμήρης συνέλεξε ανέκδοτο και παλαιό άγνωστο υλικό από το νησί της Ιθάκης.

Μετά την καταγραφή, ακολούθησε η συλλογή και ψηφιοποίηση γραπτών διαλεκτικών δεδομένων, τα οποία αντλήθηκαν από πολλές διαφορετικές γραπτές πηγές, ανάμεσα στις οποίες συγκαταλέγονται τα παρακάτω: λεξικά, γλωσσάρια, λαογραφικά και παντός τύπου κείμενα σε διαλεκτικό λόγο, όπως εφημερίδες, περιοδικά, συνταγές, νοταριακά κείμενα, συμφωνητικά, διαθήκες, παραμύθια, τραγούδια, παροιμίες, γνωμικά, ποιήματα, απομνημονεύματα, ημερολόγια, αλλά και άρθρα, καθώς και γλωσσολογικές έρευνες και διατριβές.

Μέρος της παρούσας ενότητας εργασίας αποτελεί και η ψηφιοποίηση ενός πλήθους χειρογράφων (περίπου 700) τα οποία ανήκουν στη συλλογή του καθηγητή του Πανεπιστημίου Πατρών Γ. Αγγελόπουλου. Πολλά από τα έγγραφα είναι γραμμένα σε Ζακυνθινό ιδίωμα και είναι ιδιαίτερης αξίας για την ιστορία της διαλέκτου, καθώς περιλαμβάνουν σπάνιο υλικό από τον 17^ο έως τον 19^ο αιώνα. Ο κ. Αγγελόπουλος έδωσε στο Εργαστήριο Νεοελληνικών Διαλέκτων (ΕΝΕΔΙ) του Πανεπιστημίου Πατρών τη συλλογή του για ψηφιοποίηση και δώρισε το ψηφιακό αντίγραφο το οποίο αποτελεί μέρος της συλλογής του ΕΝΕΔΙ.

Πρέπει να σημειωθεί ότι μέρος της πρωτοτυπίας του προγράμματος αποτελεί η ψηφιοποίηση όλου του υλικού που έχει ως στόχο την άμεση πρόσβαση στα διαλεκτικά δεδομένα για την υλοποίηση της γλωσσολογικής έρευνας, αλλά και η πρόσβαση σε αυτά από το ευρύτερο κοινό.

1.3.1 Επισημείωση βιβλιογραφίας

Σε δεύτερη φάση έγινε η επισημείωση της σχετικής βιβλιογραφίας με καταχώρηση των τίτλων, των συγγραφέων, του τόπου και της χρονολογίας έκδοσης για όλες τις βιβλιογραφικές πηγές. Επίσης, δόθηκε μία συνοπτική περιγραφή του περιεχομένου όλων των βιβλιογραφικών τεκμηρίων που εντοπίστηκαν (επισημείωση βιβλιογραφίας).

Ο Γιώργος Χαιρετάκης καταχώρησε λεπτομερώς σε μία βάση της μορφής excel μία εκτενέστατη λίστα βιβλιογραφικών πηγών, συμπεριλαμβανομένων των μεταδεδομένων τους.

Η επισημειωμένη βιβλιογραφία (annotated bibliography) δημιουργήθηκε αρχικά σε Υπολογιστικό Φύλλο excel και στη συνέχεια ενσωματώθηκε στη βάση δεδομένων του προγράμματος (βλ. ενότητα εργασίας 2). Περιλαμβάνει βιβλιογραφικές πηγές οι οποίες έχουν ταξινομηθεί με βάση τα διεθνή δεδομένα σε 3 τύπους βιβλιογραφίας ως εξής:

- i. *Βιβλίο, Μονογραφία* (book)
- ii. *Συμβολή σε τόμο* (book section)
- iii. *Συμβολή σε περιοδικό* (journal)

Στην επισημειωμένη βιβλιογραφία κωδικοποιούνται συνολικά 20 μετα-πληροφορίες (metadata) ως εξής:

- i. *Είδος βιβλιογραφικής αναφοράς* (bibliographic type)
- ii. *Συγγραφέας* (author)
- iii. *Τίτλος* (title)
- iv. *Έτος έκδοσης* (year)
- v. *Πόλη* (city)
- vi. *Εκδότης* (publisher)
- vii. *Επιμελητής* (editor)
- viii. *Τίτλος βιβλίου* (book title)
- ix. *Όνομα περιοδικού* (journal name)
- x. *Τόμος* (volume)
- xi. *Σελίδες* (pages)
- xii. *Κωδικοποίηση διαλέκτων* (dialect code)
- xiii. *Λέξεις κλειδιά* (keywords)
- xiv. *Είδος πηγής* (source type)
- xv. *Ερευνητικό ερώτημα* (research question)
- xvi. *Τοποθεσία αντικειμένου* (item location)
- xvii. *Περίληψη* (abstract)
- xviii. *Ψηφιοποιημένο* (digitized)
- xix. *Εξωτερικός σύνδεσμος* (external link)
- xx. *Σχόλια* (comments)

Σε κάθε τύπο βιβλιογραφίας, εκτός από τις τυπικές μετα-πληροφορίες, π.χ. συγγραφέας και χρόνος, εισήχθησαν 9 μετα-πληροφορίες οι οποίες θεωρήθηκαν χρήσιμες για τους σκοπούς του προγράμματος.

Για παράδειγμα, κωδικοποίηση παρέχεται για τη μετα-πληροφορία *τοποθεσία αντικειμένου* (item location), η οποία είναι απαραίτητη για την ευκολότερη ανάκτηση του κειμένου το οποίο έχει επισημειωθεί. Οι συγκεκριμένες μετα-πληροφορίες είναι οι εξής:

- i. *Κωδικοποίηση διαλέκτων* (dialect code): κωδικοποίηση διαλέκτων οι οποίες είναι σχετικές με το κείμενο.
- ii. *Λέξεις κλειδιά* (keywords): κωδικοποίηση σχετικών με το κείμενο επιπέδων γλωσσικής ανάλυσης και γλωσσικών φαινομένων.

- iii. *Είδος πηγής* (source type): (α) πρωτογενής, (β) λεξικό/γλωσσάρι, (γ) γραμματική, (δ) γλωσσολογική μελέτη, (ε) άλλο.
- iv. *Ερευνητικό ερώτημα* (research question): κωδικοποίηση πληροφοριών σχετικά με τα επιμέρους ερευνητικά (υπο-)ερωτήματα τα οποία απασχολούν το πρόγραμμα.
- v. *Τοποθεσία αντικείμενου* (item location): κωδικοποίηση χώρου (π.χ. βιβλιοθήκη) στον οποίο βρίσκεται το κείμενο.
- vi. *Περίληψη* (abstract): κωδικοποίηση πληροφοριών σχετικών με το θέμα του κειμένου.
- vii. *Ψηφιοποιημένο* (digitized): (α) Ναι (β) Όχι
- viii. *Εξωτερικός σύνδεσμος* (external link): κωδικοποίηση της προσβασιμότητας του κειμένου.
- ix. *Σχόλια* (comments): παράθεση άλλων σχολίων τα οποία, για παράδειγμα, μπορεί να αφορούν στο κατά πόσο το κείμενο μπορεί ή όχι να γίνει αντικείμενο δανεισμού.

Αναλυτικότερα, πιο κάτω δίνονται οι μετα-πληροφορίες οι οποίες κωδικοποιούνται ανάλογα με τον κάθε τύπο βιβλιογραφίας:

Βιβλίο (book):

- i. *Τίτλος* (title)
- ii. *Έτος έκδοσης* (year)
- iii. *Πόλη* (city)
- iv. *Εκδότης* (publisher)
- v. *Κωδικοποίηση διαλέκτων* (dialect code)
- vi. *Λέξεις κλειδιά* (keywords)
- vii. *Είδος πηγής* (source type)
- viii. *Ερευνητικό ερώτημα* (research question)
- ix. *Τοποθεσία αντικείμενου* (item location)
- x. *Περίληψη* (abstract)
- xi. *Ψηφιοποιημένο* (digitized)
- xii. *Εξωτερικός σύνδεσμος* (external link)
- xiii. *Σχόλια* (comments)

Συμβολή σε τόμο (book section):

- i. *Συγγραφέας* (author)
- ii. *Τίτλος* (title)
- iii. *Επιμελητής* (editor)
- iv. *Τίτλος βιβλίου* (book title)
- v. *Σελίδες* (pages)
- vi. *Έτος έκδοσης* (year)
- vii. *Πόλη* (city)
- viii. *Εκδότης* (publisher)
- ix. *Κωδικοποίηση διαλέκτων* (dialect code)
- x. *Λέξεις κλειδιά* (keywords)

- xi. *Είδος πηγής* (source type)
- xii. *Ερευνητικό ερώτημα* (research question)
- xiii. *Τοποθεσία αντικειμένου* (item location)
- xiv. *Περίληψη* (abstract)
- xv. *Ψηφιοποιημένο* (digitized)
- xvi. *Εξωτερικός σύνδεσμος* (external link)
- xvii. *Σχόλια* (comments)

Συμβολή σε περιοδικό (journal):

- i. *Συγγραφέας* (author)
- ii. *Τίτλος* (title)
- iii. *Όνομα περιοδικού* (journal name)
- iv. *Τόμος* (volume)
- v. *Έτος έκδοσης* (year)
- vi. *Σελίδες* (pages)
- vii. *Κωδικοποίηση διαλέκτων* (dialect code)
- viii. *Λέξεις κλειδιά* (keywords)
- ix. *Είδος πηγής* (source type)
- x. *Ερευνητικό ερώτημα* (research question)
- xi. *Ψηφιοποιημένο* (digitized)
- xii. *Τοποθεσία αντικειμένου* (item location)
- xiii. *Περίληψη* (abstract)
- xiv. *Εξωτερικός σύνδεσμος* (external link)
- xv. *Σχόλια* (comments)

1.4 Ολοκλήρωση/Προϊόντα

Η συγκεκριμένη ενότητα εργασίας έχει ολοκληρωθεί και οι εργασίες της έχουν αποφέρει τα ακόλουθα προϊόντα. Συγκεντρωτικά, επισημείωση έχει γίνει σε 1.280 γραπτές πηγές, οι οποίες κατανέμονται στους 3 τύπους βιβλιογραφίας ως εξής:

Βιβλίο	241
Συμβολή σε βιβλίο	93
Συμβολή σε περιοδικό	946
Σύνολο	1.280

Πίνακας 1

2. Ενότητα Εργασίας (Ε.Ε.) 2: Συλλογή και έρευνα προφορικών και γραπτών πηγών, αποδελτίωση φαινομένων σύμφωνα με τους στόχους της έρευνας, σχεδιασμός και υλοποίηση βάσης δεδομένων

2.1 Στόχοι

Τα προηγούμενα χρόνια, η μελέτη των Νεοελληνικών διαλέκτων στηρίχθηκε σε παραδοσιακές μεθόδους καταγραφής και ανάλυσης, όπως η συλλογή υλικού με επιτόπια έρευνα -συνήθως εστιασμένη σε συγκεκριμένα φαινόμενα- και η μελέτη συγκεκριμένων παραδειγμάτων. Σε λίγες περιπτώσεις, έχουμε καταγραφή και μελέτη ενός διαλεκτικού συστήματος, κυρίως σε περιπτώσεις όπου η σχετική διάλεκτος ομιλείται από πολλούς ομιλητές, π.χ. Ποντιακά, Κρητικά, Κυπριακά.

Ένα βασικό κενό που εντοπίζεται στη μελέτη των διαλέκτων είναι η απουσία έργων υποδομής πάνω στα οποία θα βασίσει ένας ερευνητής την ανάλυσή του. Για παράδειγμα, ιδιαίτερα φτωχή είναι η ύπαρξη βάσεων δεδομένων που να περιέχουν οργανωμένα γλωσσικά δεδομένα ή ψηφιακό υλικό που αφορά στις διαλέκτους.

Στο πλαίσιο του παρόντος ερευνητικού προγράμματος, κατεβλήθη προσπάθεια να καλυφθεί αυτό το κενό με τη δημιουργία μίας βάσης δεδομένων η οποία έχει διττό στόχο: (α) να καλύψει τις ανάγκες του συγκεκριμένου προγράμματος και (β) να αποτελέσει ένα σημαντικό έργο υποδομής για την καταγραφή της ποικιλίας και τη μελέτη των διαλέκτων.

Με βάση την αρχική πρόταση υποβολής, όπως ενημερώθηκε από το τεχνικό δελτίο της πρότασης, οι στόχοι της συγκεκριμένης ενότητας εργασίας είναι οι εξής:

- i. Συλλογή (και αξιολόγηση) γλωσσικών δεδομένων από γραπτές και προφορικές πηγές των υπό μελέτη διαλέκτων.
- ii. Εντοπισμός συγκεκριμένων φαινομένων που σχετίζονται με τους στόχους της έρευνας.
- iii. Επιβεβαίωση δεδομένων με επιτόπια έρευνα σε διαλεκτικές περιοχές, όπου αυτό ήταν δυνατό.
- iv. Δημιουργία *βάσης δεδομένων* (database) μορφολογικών φαινομένων.

2.2 (Αρχικά) προβλεπόμενη χρονική διάρκεια

Ιανουάριος 2013-Σεπτέμβριος 2013 (9 μήνες).

Παρόλο που η δημιουργία της βάσης και ο εντοπισμός των δεδομένων ολοκληρώθηκε στα προβλεπόμενα χρονικά διαστήματα, κρίθηκε σκόπιμο για λόγους επάρκειας της περιγραφής και ανάλυσης των δεδομένων να συνεχιστεί ο εμπλουτισμός της βάσης, παράλληλα με τη μελέτη των φαινομένων και ως το τέλος του προγράμματος, ενώ η επιβεβαίωση δεδομένων, όπου αυτό ήταν δυνατόν, συνεχίστηκε έως το τέλος Σεπτεμβρίου 2015.

2.3 Υλοποίηση

Θα πρέπει να τονιστεί ότι στην αρχική πρόταση υποβολής τόσο ο σχεδιασμός όσο και η υλοποίηση της βάσης δεδομένων που είχε προταθεί ανταποκρίνονταν μόνο στους στόχους του συγκεκριμένου προγράμματος. Ωστόσο, η ερευνητική ομάδα θεώρησε σκόπιμο να υλοποιήσει ένα έργο με μακροπρόθεσμη χρησιμότητα, ώστε να μπορεί να αποτελεί σημείο αναφοράς στη σχετική έρευνα. Για τον λόγο αυτό, η υλοποίηση της βάσης δεδομένων ακολούθησε τα παρακάτω στάδια.

2.3.1 Στάδιο Α': Γλωσσολογικός σχεδιασμός της βάσης δεδομένων

Φάση 1η

Με βάση την αρχική πρόταση, κατεβλήθη προσπάθεια να σχεδιαστεί μία βάση δεδομένων με σκοπό την εισαγωγή και ανάλυση διαλεκτικών δεδομένων, τα οποία παρέχουν τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τα βασικά ερωτήματα του προγράμματος, τα οποία είναι τα εξής: (α) η εξέταση της βάσης σχηματισμού λέξεων, (β) η διερεύνηση της σχέσης μορφής και σημασίας στις λεξικές δομές σε συστήματα που έχουν έρθει σε γλωσσική επαφή, (γ) η μελέτη της σχέσης δανεισμού και λεξικών πληροφοριών, (δ) ο εντοπισμός των πιθανών διαφορών μεταξύ των δανείων που ανήκουν σε διαφορετικές γραμματικές κατηγορίες, (ε) η μελέτη της δανεισιμότητας των λειτουργικών στοιχείων, και (στ) η ανίχνευση της πιθανής διαφοράς του βαθμού δανεισιμότητας, όπως προκύπτει από τη σύγκριση μεταξύ κλιτικών και παραγωγικών μορφημάτων.

Στις συναντήσεις της ομάδας συζητήθηκε ένας πρώτος σχεδιασμός της βάσης. Ωστόσο, δεδομένου ότι στο πρόγραμμα μπορούσαν να προκύψουν και άλλα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία δεν περιλαμβάνονταν στη βάση, αλλά και δεδομένου ότι τέθηκε ως στόχος η βάση να έχει μία μακροπρόθεσμη χρησιμότητα, δηλαδή να μπορεί να καλύψει και μελλοντικές ερευνητικές ανάγκες, αποφασίστηκε να αλλάξει ο αρχικός σχεδιασμός και να επανασχεδιαστεί η βάση.

Ο δεύτερος σχεδιασμός στόχευε στο να καλύψει περισσότερες κατηγορίες και περισσότερες πληροφορίες σε σχέση με τον πρώτο, προσφέροντας έτσι περισσότερες δυνατότητες.

Φάση 2η

Σε αυτή τη φάση, ξεκινήσαμε αναλύοντας διεξοδικά τη μορφολογική δομή των υπό μελέτη διαλέκτων και αποφασίσαμε να υλοποιήσουμε μία βάση η οποία να έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- i. Να καλύπτει όλες τις μορφολογικές κατηγορίες και όλες τις μορφολογικές διαδικασίες τόσο της Νέας Ελληνικής όσο και των Νεοελληνικών διαλέκτων. Οι γραμματικές πληροφορίες κωδικοποιούνται ως μεταδεδομένα (βλ. παρακάτω).
- ii. Να είναι φιλική τόσο προς το χρήστη όσο και προς τον ερευνητή-λημματογράφο.

Ως προς τον πρώτο στόχο, για την ανάλυση των μεταδεδομένων τα οποία θα περιλαμβάνονταν στη βάση δεδομένων, καθώς και για τη δήλωσή τους από τους ερευνητές, έπρεπε να ληφθούν υπόψιν τα εξής:

(i) *Η πλούσια μορφολογία της Ελληνικής γλώσσας.*

Η βάση σχεδιάστηκε με σκοπό να προσφέρει μία πλήρη ανάλυση της μορφολογικής δομής της Νέας Ελληνικής, αλλά και των υπό μελέτη διαλέκτων. Ως εκ τούτου, η βάση καλύπτει όλες τις μορφολογικές κατηγορίες και διαδικασίες της Νέας Ελληνικής και των Νεοελληνικών διαλέκτων και κάθε κλιτός, παράγωγος και σύνθετος σχηματισμός *αναλύεται* (decomposed) πλήρως στα συστατικά του.

Για παράδειγμα, για ένα παράγωγο σχηματισμό (π.χ. *διαλεκτικός*) δίνονται λεπτομερείς πληροφορίες για τη βάση από την οποία προέρχεται (*διάλεκτος*), καθώς και για το παραγωγικό επίθημα (-ικ-) και κλιτικό επίθημα (-ος) το οποίο φέρει.

Επίσης, είναι πολύ σημαντικό να αναφερθεί ότι, επειδή η Ελληνική είναι μία γλώσσα με πλούσια μορφολογία, έγινε κατηγοριοποίηση των πληροφοριών μορφολογικής ανάλυσης και διαχωρίστηκαν οι πιθανοί συνδυασμοί μορφολογικών διαδικασιών, σύμφωνα με την ανάλυση της Ράλλη (*Μορφολογία*, Αθήνα: Πατάκης 2005). Πρέπει να σημειωθεί ότι η παραπάνω ανάλυση σε βάση δεδομένων είναι πρωτότυπη για τα Ελληνικά, καθώς δεν υπάρχουν αντίστοιχες αναλύσεις.

Οι διαδικασίες, όπως περιγράφηκαν, είναι οι εξής:

- i. *Κλίση-Ακλισία*: περιλαμβάνει λήμματα τα οποία είτε είναι μονομορφηματικά (π.χ. *εδώ*) είτε αποτελούνται από μία και μόνο απλή βάση και ένα κλιτικό επίθημα (π.χ. *βουν-ό*).
 - ii. *Παραγωγή-Κλίση*: περιλαμβάνει λήμματα τα οποία αποτελούνται από μία βάση, και τουλάχιστον ένα παραγωγικό και ένα κλιτικό επίθημα (π.χ. *μικρ-ούλη-ς*).
 - iii. *Σύνθεση-Κλίση*: περιλαμβάνει λήμματα τα οποία αποτελούνται από μία σύνθετη βάση και τουλάχιστον ένα κλιτικό επίθημα (π.χ. *λεμον-ανθ-ός*).
 - iv. *Σύνθεση-Παραγωγή-Κλίση*: περιλαμβάνει λήμματα τα οποία αποτελούνται από μία σύνθετη βάση, και τουλάχιστον ένα παραγωγικό και ένα κλιτικό επίθημα (π.χ. *οργανο-παιχτ-ικ-ός*).
- (ii) *Η κατάσταση μακροχρόνιας και στενής γλωσσικής επαφής στην οποία βρίσκονται τα υπό εξέταση συστήματα.*

Δεδομένου ότι οι υπό εξέταση διάλεκτοι έχουν έρθει σε στενή και μακροχρόνια επαφή με διάφορα γλωσσικά συστήματα, ο σχεδιασμός της βάσης λαμβάνει υπόψιν την πιθανότητα κάποιος σχηματισμός είτε να περιέχει ένα δάνειο στοιχείο είτε να είναι δάνειος στο σύνολό του (π.χ. Επτανησιακά *κο(υ)μανταδόρος* ‘διοικητής’ < Βενετσιάνικα *comandador*). Ως εκ τούτου, κάθε λήμμα (ολοκληρωμένη λέξη ή άλλο συστατικό) πρέπει να περιέχει πληροφορίες σχετικά με την καταγωγή του.

Η δήλωση πληροφοριών καταγωγής για κάθε συστατικό ξεχωριστά είναι μία πολύ σημαντική παράμετρος, καθώς επιτρέπει στους ερευνητές να κωδικοποιήσουν, αλλά και να ανακτήσουν πολύ εύκολα σχηματισμούς στους οποίους ένα στοιχείο ξενικής

καταγωγής (π.χ. κάποιο παραγωγικό επίθημα) εμφανίζεται με γηγενείς βάσεις. Επιπρόσθετα, η πλήρης ανάλυση των ξενικών βάσεων επιτρέπει στους ερευνητές να ελέγξουν κατά πόσο και σε ποιο βαθμό η σημασία αλλά και η χρήση των στοιχείων αυτών είναι κοινή στη γλώσσα-στόχο και τη γλώσσα-πηγή, καθώς γνωρίζουμε από τη βιβλιογραφία ότι αρκετές φορές η σημασία μίας λέξης αλλάζει κατά τη διαδικασία του δανεισμού.

Ως προς το δεύτερο στόχο, η βάση σχεδιάστηκε με τέτοιο τρόπο ώστε να ελαχιστοποιείται κατά το δυνατόν η πληκτρολόγηση πληροφοριών από τους ερευνητές, καθώς προβλέφθηκαν όλες οι πιθανές εκδοχές/επιλογές που μπορεί να ανακύψουν από τη μορφολογική μελέτη των διαλέκτων, και οι τιμές αρκετών μεταδεδομένων δίνονται υπό τη μορφή λιστών.

Για παράδειγμα, εάν στο μεταδεδομένο *μορφολογική διαδικασία*, ο χρήστης επιλέξει την τιμή *Κλίση-Ακκλίσια*, τότε στη βάση εμφανίζονται μόνον οι πληροφορίες οι οποίες αφορούν στη συγκεκριμένη διαδικασία. Έτσι, δεν εμφανίζονται πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες *Παραγωγή-Κλίση*, *Σύνθεση-Κλίση*, *Σύνθεση-Παραγωγή-Κλίση*, και η εισαγωγή δεδομένων γίνεται κατά το δυνατόν γρηγορότερα. Επιπρόσθετα, η εισαγωγή ελεύθερου κειμένου γίνεται μόνο όπου αυτό είναι απαραίτητο (π.χ. σημασία λήμματος), καθώς αρκετές τιμές δίνονται υπό τη μορφή λίστας. Ως εκ τούτου, αποφεύγονται λάθη κατά την εισαγωγή των λημμάτων, τα οποία οφείλονται σε διαφορετικό τρόπο κωδικοποίησης της ίδιας πληροφορίας (π.χ. κωδικοποίηση της τιμής γένους ΑΡΣΕΝΙΚΟ ως αρσενικό, αρσ., κτλ.). Τέτοια λάθη μπορούν να δημιουργήσουν σημαντικά προβλήματα κατά τη διαδικασία ανάκτησης της συγκεκριμένης πληροφορίας.

2.3.2 Στάδιο Β': Υλοποίηση της βάσης

Δημιουργία κοινής λίστας τιμών για όλες τις διαλέκτους

Δεδομένου ότι μία επισταμένη και ολοκληρωμένη έρευνα για τις συγκεκριμένες διαλέκτους δεν υπήρχε, η επίτευξη των παραπάνω στόχων περιελάμβανε αρχικά τα εξής: (α) μελέτη των έργων αναφοράς (λεξικά και γραμματικές) ως προς τη μορφολογική δομή των συγκεκριμένων διαλέκτων, (β) μελέτη των μορφολογικών κατηγοριών των διαλέκτων (ειδικότερα προθημάτων και επιθημάτων).

Η μελέτη είχε ως στόχο την αναγνώριση όλων των διαδικασιών (π.χ. κλίση, παραγωγή, σύνθεση) οι οποίες εμφανίζονται στις υπό εξέταση διαλέκτους και των στοιχείων που εμπλέκονται σε αυτές (π.χ. λεξική και μορφολογική κατηγορία συστατικών).

Δεδομένου ότι οι συγκεκριμένες κατηγορίες ανήκουν σε σχετικά κλειστές τάξεις στοιχείων, η αναγνώριση και εισαγωγή τους σε λίστες τιμών κρίθηκε χρήσιμη για την ταχύτερη εισαγωγή των δεδομένων στη βάση και την ελαχιστοποίηση πιθανών λαθών (βλ. και πιο πάνω).

Είναι βασικό να τονισθεί ότι έπρεπε να υπάρξει και πρωτογενής έρευνα για τις διαλέκτους, δεδομένου ότι οι γραμματικές περιγραφές είτε είναι παλιές είτε είναι βασισμένες σε παραδοσιακά κριτήρια περιγραφής. Ως εκ τούτου, η έρευνα αυτή εμπλούτισε τις λίστες προθημάτων και επιθημάτων που εισήχθησαν στη βάση και οδήγησε στη δημιουργία ενός ενιαίου καταλόγου ο οποίος περιλαμβάνει όλες τις μορφολογικές κατηγορίες για όλες τις υπό εξέταση διαλέκτους.

Πρέπει επίσης να τονισθεί ότι η επιλογή δημιουργίας ενιαίου καταλόγου ήταν απαραίτητη καθώς, με βάση τους ερευνητικούς στόχους του προγράμματος, έπρεπε να γίνει συγκριτική μελέτη των διαλέκτων που -σε πρώτη ανάγνωση- μπορεί να φαίνονται διαφορετικές.

Μεταδεδομένα

Κρίθηκε απαραίτητο τα λήμματα να μην ορίζονται μονοσήμαντα από αυτό καθεαυτό το λήμμα, αλλά από ένα μοναδικό αύξοντα κωδικό, καθώς έτσι ήταν εφικτή η καταχώρηση λημμάτων με διαφορετική χρήση ή μορφολογικό χαρακτήρα. Στη συνέχεια, γίνεται αναλυτική περιγραφή των πληροφοριών που μπορούν να καταχωρηθούν για κάθε λήμμα ξεχωριστά.

Οι πληροφορίες χωρίζονται σε 6 βασικές ομάδες και συγκεκριμένα στις: βασικές πληροφορίες, καταγωγή, σύνθεση, παραγωγή, κλίση και άλλες μετα-πληροφορίες. Ο διαχωρισμός ήταν απαραίτητος για τους εξής βασικούς λόγους: (α) κάποιες κατηγορίες ενεργοποιούνται και απενεργοποιούνται αυτόματα ανάλογα με τη μορφολογική διαδικασία μελέτης που θα έπρεπε να τηρηθεί για το κάθε λήμμα και (β) με αυτόν τον τρόπο βελτιώνεται η ευχρηστία του συστήματος από το μελετητή.

Ομάδα 1: Βασικές πληροφορίες

Η ομάδα αυτή περιλαμβάνει τις βασικές πληροφορίες για ένα λήμμα. Αρχικά ο ληματογράφος εισάγει το λήμμα στον *τύπο παραπομπής* (citation form), ήτοι πρώτο πρόσωπο ενικού ενεστώτα για τα ρήματα και ονομαστική ενικού αριθμού για τα ονόματα, και ακολούθως την πλήρη σημασία του. Εάν υπάρχουν περισσότερες της μίας, τότε δηλώνονται όλες οι σημασίες. Στο τρίτο πεδίο, η επιλογή της μορφολογικής διαδικασίας επιτρέπει στο ληματογράφο να περάσει στη βάση τις πληροφορίες οι οποίες είναι σχετικές με τη διαδικασία αυτή (βλ. και πιο πάνω). Ακολούθως, εισάγονται πληροφορίες γραμματικής κατηγορίας (λίστα 4), γένους (λίστα 5) και κλιτικής τάξης (λίστα 6), όπου είναι απαραίτητο.

Μεταδεδομένο (πληροφορία)	Επιλογές
1. Λήμμα	Ελεύθερο κείμενο
2. Σημασία	Ελεύθερο κείμενο
3. Μορφολογική διαδικασία	Κλίση-Ακλισία Παραγωγή-Κλίση Σύνθεση-Κλίση Σύνθεση-Παραγωγή-Κλίση
4. Γραμματική κατηγορία	Επίθετο, Ουσιαστικό, Ρήμα, Επίρρημα, Αντωνυμία, Γερούνδιο, Απαρεμφατικός τύπος, Έκφραση, Φράση, Πρόθεση, Σύνδεσμος, Μόριο, Αριθμητικό
5. Γένος	Ουδέτερο, Τριγενές, Αρσενικό, Θηλυκό, Χωρίς γένος, Διγενές
6. Κλιτική τάξη	Λίστα επιλογών

Πίνακας 2: Μεταδεδομένα ομάδας 1

Ομάδα 2: Καταγωγή

Η δεύτερη ομάδα μεταδεδομένων καλύπτει πληροφορίες σχετικά με την καταγωγή του λήμματος στο σύνολό του. Εάν μία λέξη είναι δάνεια στο σύνολό της, τότε δίνονται πληροφορίες για την πρωτότυπη δάνεια λέξη και το γένος της, όπου είναι απαραίτητο.

<i>Μεταδεδομένο (πληροφορία)</i>	<i>Επιλογές</i>
7. Καταγωγή λήμματος	Τουρκική, Ιταλική, Ρομανικές διάλεκτοι, Ελληνική, Γαλλική, Λατινική, Άλλη
8. Πρωτότυπη δάνεια	Ελεύθερο κείμενο
9. Γένος δάνειας λέξης	(βλ. μεταδεδομένα 5)

Πίνακας 3: Μεταδεδομένα ομάδας 2

Οι επόμενες τρεις ομάδες καλύπτουν πληροφορίες σε σχέση με τις μορφολογικές διαδικασίες της σύνθεσης, της παραγωγής και της κλίσης.

Ομάδα 3: Σύνθεση

Δεδομένου ότι η σύνθεση περιλαμβάνει δύο τουλάχιστον βάσεις σχηματισμού (δηλαδή θέματα) και στο εσωτερικό των συνθέτων εμφανίζονται και δάνειες λέξεις, η βάση MORILAN σχεδιάστηκε με τρόπο ο οποίος επιτρέπει την λεπτομερή καταχώρηση πληροφοριών για κάθε συστατικό ξεχωριστά, όπως ακριβώς γίνεται και για το λήμμα στο σύνολό του στην ομάδα μεταδεδομένων 1. Μία ακόμα σημαντική πληροφορία, η οποία δηλώνεται στη βάση, είναι το κατά πόσο το σύνθετο είναι παρατακτικό ή όχι.

<i>Μεταδεδομένο (πληροφορία)</i>	<i>Επιλογές</i>
10. Βάση 1	Ελεύθερο κείμενο
11. Σημασία	Ελεύθερο κείμενο πολλών γραμμών
12. Γραμματική κατηγορία	(βλ. μεταδεδομένα 4)
13. Γένος	(βλ. μεταδεδομένα 5)
14. Κλιτική τάξη	(βλ. μεταδεδομένα 6)
15. Καταγωγή βάσης	(βλ. μεταδεδομένα 7)
16. Πρωτότυπη δάνεια λέξη	Ελεύθερο κείμενο
17. Γραμ. κατηγορία δάνειας λέξης	(βλ. μεταδεδομένα 4)
18. Γένος δάνειας λέξης	(βλ. μεταδεδομένα 5)
19. Βάση 2	Ελεύθερο κείμενο
20. Σημασία	Ελεύθερο κείμενο πολλών γραμμών
21. Γραμματική κατηγορία	(βλ. μεταδεδομένα 4)
22. Γένος	(βλ. μεταδεδομένα 5)
23. Κλιτική τάξη	(βλ. μεταδεδομένα 6)
24. Καταγωγή βάσης	(βλ. μεταδεδομένα 7)

25. Πρωτότυπη δάνεια λέξη	Ελεύθερο κείμενο
26. Γραμματική κατ. δάνειας λέξης	(βλ. μεταδεδομένα 4)
27. Γένος δάνειας λέξης	(βλ. μεταδεδομένα 5)
28. Παρατακτικό σύνθετο	Ναι/Όχι

Πίνακας 4: Μεταδεδομένα ομάδας 3

Ομάδα 4: Παραγωγή

Η ομάδα αυτή καλύπτει τη διαδικασία της παραγωγής και ως εκ τούτου περιλαμβάνει πληροφορίες τόσο για τη βάση σχηματισμού όσο και για τα προσφύματα (προθήματα και επιθήματα) τα οποία εμφανίζονται στο λήμμα. Αξίζει να αναφερθεί ότι οι πληροφορίες αυτές είναι λεπτομερείς, καθώς προβλέπεται η εισαγωγή πληροφοριών αναφορικά με το κατά πόσον η βάση σχηματισμού είτε κάποιο πρόσφυμα είναι ξενικής καταγωγής.

<i>Μεταδεδομένο (πληροφορία)</i>	<i>Επιλογές</i>
29. Βάση	Ελεύθερο κείμενο
30. Σημασία βάσης	Ελεύθερο κείμενο πολλών γραμμών
31. Γραμματική κατηγορία βάσης	(βλ. μεταδεδομένα 4)
32. Γένος βάσης	(βλ. μεταδεδομένα 5)
33. Κλιτική τάξη βάσης	(βλ. μεταδεδομένα 6)
34. Καταγωγή βάσης	(βλ. μεταδεδομένα 7)
35. Πρωτότυπη δάνεια λέξη	Ελεύθερο κείμενο
36. Γραμ. κατηγορία δάνειας λέξης	(βλ. μεταδεδομένα 4)
37. Γένος δάνειας λέξης	(βλ. μεταδεδομένα 5)
38. Παραγωγικό πρόθημα 1	(επιλογή από λίστα προσφυμάτων)
39. Καταγωγή προθήματος	(βλ. μεταδεδομένα 7)
40. Παραγωγικό πρόθημα 2	(επιλογή από λίστα προσφυμάτων)
41. Καταγωγή προθήματος	(βλ. μεταδεδομένα 7)
42. Παραγωγικό πρόθημα 3	(επιλογή από λίστα προσφυμάτων)
43. Καταγωγή προθήματος	(βλ. μεταδεδομένα 7)
44. Παραγωγικό επίθημα 1	(επιλογή από λίστα προσφυμάτων)
45. Καταγωγή επιθήματος	(βλ. μεταδεδομένα 7)
46. Πρωτότυπο παραγωγικό επίθημα	(για μελλοντική χρήση)
47. Παραγωγικό επίθημα 2	(επιλογή από λίστα προσφυμάτων)
48. Καταγωγή επιθήματος	(βλ. μεταδεδομένα 7)
49. Πρωτότυπο παραγωγικό επίθημα	(για μελλοντική χρήση)
50. Παραγωγικό επίθημα 3	(επιλογή από λίστα προσφυμάτων)
51. Καταγωγή επιθήματος	(βλ. μεταδεδομένα 7)
52. Πρωτότυπο παραγωγικό επίθημα	(για μελλοντική χρήση)

Πίνακας 5: Μεταδεδομένα ομάδας 4

Ομάδα 5: Κλίση

Η ομάδα 5 περιλαμβάνει πληροφορίες για τη διαδικασία της κλίσης με έμφαση σε συγκεκριμένους ρηματικούς και ονοματικούς τύπους, όπως φαίνεται από τον πίνακα 5.

Μεταδεδομένο (πληροφορία)	Επιλογές
53. Αόριστος ενεργ. - παθ.	Ελεύθερο κείμενο
54. Περιφρ. κλιτός σχηματ.	Ελεύθερο κείμενο
55. Τύπος γενικής εν. - πληθ.	Ελεύθερο κείμενο
56. Κλιτικό επίθημα	Επιλογή μεταξύ των: Ο, ΟΣ, Ω, Ι, ΗΣ, ΟΜΑΙ/ΟΥΜΑΙ

Πίνακας 6: Μεταδεδομένα ομάδας 5

Ομάδα 6: Άλλες μετα-πληροφορίες

Η τελευταία ομάδα περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την περιοχή στην οποία απαντά το λήμμα, την πηγή στην οποία βρίσκεται, με λεπτομερή δήλωση της βιβλιογραφικής αναφοράς (βλ. και παρακάτω για τη βιβλιογραφική βάση), καθώς και το κατά πόσον η πηγή είναι γραπτή, προφορική ή συνελέχθη κατά τη διαδικασία των ερωτηματολογίων. Επίσης, ορίζεται το φαινόμενο το οποίο αφορά στο συγκεκριμένο λήμμα και γίνονται άλλες παρατηρήσεις, εάν αυτές υπάρχουν.

Μεταδεδομένο (πληροφορία)	Επιλογές
57. Περιοχή	Επιλογή από λίστα περιοχών ενδιαφέροντος
58. Βιβλιογραφική αναφορά	Πολλαπλή επιλογή από βιβλιογραφικές αναφορές όπως έχουν ήδη καταχωρηθεί στην βάση δεδομένων
62. Σχόλια βιβλιογραφικής αναφοράς	Ελεύθερο κείμενο πολλών γραμμών
63. Φαινόμενο	(για μελλοντική χρήση)
64. Γενικές παρατηρήσεις	Ελεύθερο κείμενο πολλών γραμμών

Πίνακας 7: Μεταδεδομένα ομάδας 6

Βιβλιογραφία-περιοχές

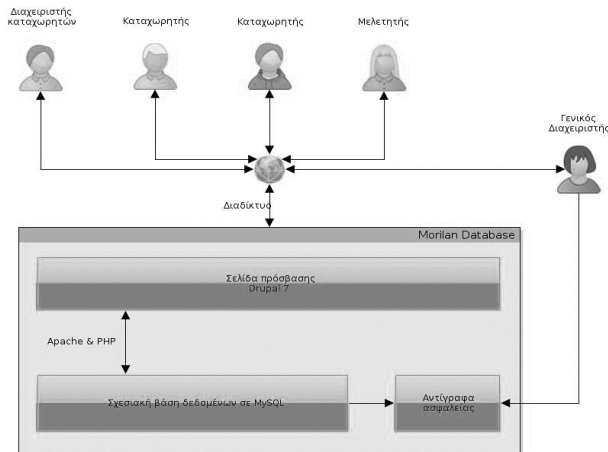
Ο ενιαίος κατάλογος βιβλιογραφίας με έργα που αποτελούν τις πηγές για την παρούσα έρευνα (βλ. Ε.Ε. 1) ενσωματώθηκε στη βάση δεδομένων, ώστε τα έργα να μπορούν να μπαίνουν αυτόματα από τους ληματογράφους δίπλα στο κάθε λήμμα που καταχωρούν.

Παρόλο που η συγκεκριμένη διαδικασία συνήθως έπεται της έρευνας, δεδομένου ότι η ερευνητική ομάδα έχει εμπειρία στη μελέτη διαλέκτων, αποφασίστηκε να δημιουργηθεί εξ αρχής ένας κατάλογος για να αποφευχθούν λάθη από τους ληματογράφους, αλλά και για να γίνει πιο εύκολη και γρήγορη η διαδικασία. Για τον ίδιο λόγο, συντάχθηκε και κατάλογος με τις περιοχές στις οποίες ομιλούνται οι υπό μελέτη διάλεκτοι.

Λογισμικό

Σε αυτό το στάδιο, και σε συνεργασία με τον εξωτερικό συνεργάτη Χ. Τσιμπούρη, υλοποιήθηκε το λογισμικό της βάσης. Η ανάπτυξη της βάσης δεδομένων, αλλά και της εφαρμογής διεπαφής που τη συνοδεύει, κατασκευάστηκε στην πλατφόρμα διαχείρισης υλικού γενικού σκοπού (Content Management System) ανοιχτού κώδικα Drupal, έκδοσης 7, η οποία υποστηρίζεται ενεργά από χιλιάδες προγραμματιστές παγκοσμίως. Η πλατφόρμα Drupal μπορεί να εγκατασταθεί σε ποικιλία επιλογών λειτουργικού συστήματος (operating system) και υλικού (hardware). Στο πλαίσιο του προγράμματος επιλέχθηκε λειτουργικό σύστημα και εφαρμογές ανοιχτού κώδικα (LAMP, Linux, Apache, MySQL, PHP), που είναι πλήρως ελεύθερα από περιορισμούς πνευματικών δικαιωμάτων.

Η επιλογή της συγκεκριμένης πλατφόρμας λογισμικού βασίστηκε στους εξής βασικούς λόγους, όπως αυτοί προέκυψαν μετά από ενδελεχή συζήτηση μεταξύ των γλωσσολόγων μελετητών και των τεχνικών υποστήριξης που αποτελούν τους τελικούς χρήστες και κατασκευαστές αντίστοιχα: (α) στην εύκολη διαχείριση από τους χρήστες, (β) στην εύκολη διαχείριση και αναζήτηση λημμάτων, (γ) στη διαβάθμιση πρόσβασης χρηστών σε προστατευμένες λειτουργίες, (δ) στα αυτόματα αντίγραφα ασφαλείας και (ε) στην πρόσβαση μέσω Web.

Εικόνα 1

Διαβάθμιση χρηστών

Μετά από μελέτη, κρίθηκε απαραίτητη η διαβάθμιση των χρηστών για λόγους ασφαλείας. Όπως αναλυτικά εξηγούνται παρακάτω, αποδόθηκαν οι παρακάτω ρόλοι, ξεκινώντας από τον χρήστη με τις ελάχιστες δυνατότητες πρόσβασης:

- i. *Ανώνυμος χρήστης*: Έχει πρόσβαση μόνο στην σελίδα σύνδεσης. Δεν μπορεί να δει τα λήμματα όπως έχουν καταχωρηθεί, ούτε να προχωρήσει στην επεξεργασία τους.
- ii. *Καταχωρητής (linguist-researcher)*: Δικαιούται να καταχωρήσει νέα λήμματα ή περαιτέρω βιβλιογραφία που είναι απαραίτητη για την μελέτη του. Επίσης,

μπορεί να επεξεργαστεί τα λήμματα τα οποία έχει καταχωρήσει ο ίδιος. Δεν μπορεί να διαγράψει οποιαδήποτε καταχώρηση για λόγους ασφαλείας. Εφόσον κρίνει πως ένα λήμμα πρέπει να διαγραφεί, ενημερώνει τον διαχειριστή ο οποίος τον επιβλέπει στο πλαίσιο της μελέτης του.

- iii. **Διαχειριστής καταχωρητών (manager):** Έχει τα ίδια δικαιώματα πρόσβασης με τον καταχωρητή, αλλά επιπλέον μπορεί να διαγράψει λήμματα ή βιβλιογραφία, αν το κρίνει απαραίτητο. Επίσης, έχει πρόσβαση σε στατιστικά σχετικά με τα καταχωρημένα λήμματα, δηλαδή ποιος χρήστης καταχώρησε πόσα λήμματα. Τέλος, έχει πρόσβαση στην αυτόματη εξαγωγή όλων των λημμάτων σε μορφή CSV (Comma separated values) για εισαγωγή σε λογιστικό ή στατιστικό πρόγραμμα όπως το Microsoft Excel ή R/SPSS.
- iv. **Γενικός διαχειριστής (administrator):** Έχει πλήρη δικαιώματα σε όλες τις καταχωρήσεις, αλλά και τους χρήστες, προσθέτοντας ή διαγράφοντας κατά βούληση. Επίσης, έχει δικαίωμα να αλλάξει ή να προσθέσει στα διαθέσιμα πεδία καταγραφής στα λήμματα ή στην βιβλιογραφία. Γενικός διαχειριστής είναι η διευθύντρια του προγράμματος, καθ. Αγγελική Ράλλη. Αναλαμβάνει να αναζητήσει τεχνική βοήθεια για την πλατφόρμα σε περίπτωση δυσλειτουργιών ή κακόβουλης χρήσης.

Διαχείριση λημμάτων

Ένας λόγος που χρησιμοποιήθηκε η πλατφόρμα του Drupal είναι η εύκολη διαχείριση ύλης, δηλαδή λημμάτων και βιβλιογραφίας για το πλαίσιο του έργου. Συγκεκριμένα, η αρχική σελίδα όλων των συνδεδεμένων χρηστών αποτελεί και την αναζήτηση λημμάτων. Με αφετηρία την συγκεκριμένη σελίδα μπορεί κανείς να αναζητήσει ένα λήμμα προς επιβεβαίωση πριν το καταχωρήσει ξανά ή να φορτώσει όλες τις λεπτομέρειες που το απαρτίζουν.

Αντίστοιχα, η σελίδα προβολής ενός λήμματος, σε απλές και καθαρές γραμμές σχεδίασης, δεν επιβαρύνει την οθόνη του καταχωρητή/μελετητή με περιττά στοιχεία.

Μορφολογία και γλωσσική επαφή
Ελληνικός δόξακος σε επαφή με την Τουρκική και την Ιταλική

Προσθήκη λήμματος | Ιστορικό αλλαγών | Αντίγραφο Excel

Λήμμα	Μορφολογική Διαδικασία	Γραμματική Κατηγορία	Γένος	Κλίτική Τάξη	Επιβεβαίωση
11455 (επιβεβαιότητα)	εις το επακόλουθ...	Κλίση - Ακλίσια	Εκφραση	Χαρις γένος	Άκλιπο
5008 (επακόλουθ, ηρώλια)	1. Γένωμα κακεκτα...	Παραγωγή - Κλίση	Ρήμα	Χαρις γένος	ΚΤ1, ρήματα
12431 (επιμετρολόγος)	ο διοικητής ο κυβερ...	Κλίση - Ακλίσια	Ουσιαστικό	Αρσενικό	ΚΤ2
9106 (επιμετρολόγος)	αγρότης	Κλίση - Ακλίσια	Ουσιαστικό	Αρσενικό	ΚΤ2
8928 (επιμετρολόγος)	τεμπλιά	Κλίση - Ακλίσια	Ουσιαστικό	Ουδέτερο	ΚΤ6
5009 (επιμετρολόγος)	1. Γένωμα κακεκτα...	Παραγωγή - Κλίση	Ρήμα	Χαρις γένος	ΚΤ1, ρήματα
10888 (επιμετρολόγος)	μηλοκόνη	Κλίση - Ακλίσια	Ουσιαστικό	Αρσενικό	ΚΤ1
10190 (επιμετρολόγος)	γροσά, μαλά του Α...	Κλίση - Ακλίσια	Ουσιαστικό	Θηλυκό	ΚΤ3
6912 (επιμετρολόγος)	άναγνα, τρέμα, εστ...	Κλίση - Ακλίσια	Ουσιαστικό	Θηλυκό	ΚΤ3
1406 (επιμετρολόγος)	αγαπώνω, δένω	Κλίση - Ακλίσια	Ρήμα	Χαρις γένος	ΚΤ1, ρήματα
6242 (επιμετρολόγος)	αποκό σέλιτρο, καμ...	Κλίση - Ακλίσια	Ρήμα	Χαρις γένος	ΚΤ1, ρήματα
6243 (επιμετρολόγος)	απόκτημα, κήμα. Η v...	Κλίση - Ακλίσια	Ουσιαστικό	Ουδέτερο	ΚΤ5
9299 (επιμετρολόγος)	κουρσιάζει πάνω	Κλίση - Ακλίσια	Ουσιαστικό	Αρσενικό	ΚΤ1
9491 (επιμετρολόγος)	φιακόρμα, τζάμα...	Κλίση - Ακλίσια	Ουσιαστικό	Θηλυκό	ΚΤ3
9505 (επιμετρολόγος)	άρρωστος, ασθένει...	Κλίση - Ακλίσια	Επίθετο	Τριγέννη	Μεικτή κλίτική τάξη-Επίθετο
4761 (επιμετρολόγος)	η απεικονίσεις, η πα...	Παραγωγή - Κλίση	Ουσιαστικό	Ουδέτερο	ΚΤ8
9739 (επιμετρολόγος)	απαλά, σφίμα, χαλα...	Κλίση - Ακλίσια	Ρήμα	Χαρις γένος	ΚΤ1, ρήματα
1416 (επιμετρολόγος)	1.παράλα, 2.δίνω α...	Κλίση - Ακλίσια	Ρήμα	Χαρις γένος	ΚΤ1, ρήματα
6476 (επιμετρολόγος)	ερωτοπαθής, ερωτήρη...	Κλίση - Ακλίσια	Επίθετο	Τριγέννη	Μεικτή κλίτική τάξη-Επίθετο
10206 (επιμετρολόγος)	ναυς, παλά ηρωί	Κλίση - Ακλίσια	Επίρρημα	Χαρις γένος	Άκλιπο
9528 (επιμετρολόγος)	από ναυς	Κλίση - Ακλίσια	Εκφραση	Χαρις γένος	Άκλιπο

Εικόνα 2

The screenshot shows the website 'Μορφολογία και γλωσσική επαφή' (Morphology and Linguistic Interface). The page title is 'Μορφολογία και γλωσσική επαφή' with the subtitle 'Ελληνικές διαλέκτες σε επαφή με την Τουρκική και την Ιταλική'. The page is in Greek and displays a list of linguistic features under the heading '(α)ριβεντέρτσι'. The features are numbered 2 through 9, 57, and 58. Feature 58 is highlighted as 'Βιβλιογραφική Αναφορά: Η παλιά Κορσική γλώσσα'. Below the list, there is a section for 'Προσθήκη νέου σχολίου' (Add new comment) with a text input field and a 'Comment' button.

Εικόνα 3

Δυνατότητα σχολίων

Ένας ακόμη λόγος που χρησιμοποιήθηκε η συγκεκριμένη πλατφόρμα ήταν η ευκολία διαχείρισης σχολίων κάτω από κάθε λήμμα. Η συγκεκριμένη υποστήριξη δίνει τη δυνατότητα στον καταχωρητή/μελετητή να εισαγάγει ένα σχόλιο για τον ίδιο (ως σημείωση για περαιτέρω μελέτη) ή για τα άλλα μέλη της ομάδας (για προβληματισμό και συζήτηση). Ως εκ τούτου, κάθε λήμμα έχει τη δυνατότητα να υποστηρίξει ένα *νήμα ελεύθερης συζήτησης* (forum thread) από όλα τα μέλη της ομάδας.

Ιστορικό αλλαγών

Καθώς η εργασία καταχώρησης αποτελεί μια επίπονη διαδικασία, κρίθηκε απαραίτητο να διασφαλιστεί η προσπάθεια όλων των μελών μεμονωμένα αλλά και συνολικά. Ως μεμονωμένα ορίζουμε την διασφάλιση της αναφοράς εργασίας κάθε λήμματος σε συγκεκριμένο καταχωρητή, ώστε τα εύσημα να μπορούν να δοθούν στοχευμένα, αλλά και να αναζητηθούν πιθανά σφάλματα. Για να επιτευχθεί η συγκεκριμένη αξίωση, η αποθήκευση κάθε λήμματος δημιουργεί νέα έκδοση/αντίγραφο όλων των πληροφοριών. Με μικρή επιβάρυνση στη βάση δεδομένων, μπορεί κανείς να δει τις αλλαγές στην πάροδο του χρόνου. Για παράδειγμα, στην παρακάτω εικόνα εμφανίζεται το ιστορικό αλλαγών σε συγκεκριμένο λήμμα:

Αναθεωρήσεις του (α)γαντζάρω			
Αναθεώρηση	Compare	Λειτουργίες	
την: Τρί, 13/01 2015 13:35, από: [αποκλεισμένο]	☐	Τρέχουσα αναθεώρηση	
την: Σάβ, 28/01 2015 14:53, από: [αποκλεισμένο]	☐	Επαναφορά	Διαγραφή
την: Τρί, 03/06 2015 19:35, από: [αποκλεισμένο]	☐	Επαναφορά	Διαγραφή
την: Πέμ, 18/01 2015 20:20, από: [αποκλεισμένο]	☐	Επαναφορά	Διαγραφή
την: Τετ, 17/01 2015 19:06, από: [αποκλεισμένο]	☐	Επαναφορά	Διαγραφή
την: Δευ, 15/01 2015 12:55, από: [αποκλεισμένο]	☐	Επαναφορά	Διαγραφή

Εικόνα 4

Ενώ, αν επιλέξει κανείς δύο καταχωρήσεις του ίδιου λήμματος σε διαφορετικές χρονικές στιγμές και πατήσει *σύγκριση* (κουμπί ‘Compare’), θα βρεθεί στην εξής εικόνα:

Αναθεωρήσεις του (α)γαντζάρω			
Προβολή	Επεξεργασία	Αναθεωρήσεις	
την: Σάβ, 28/01 2015 14:53, από: [αποκλεισμένο] Κα...		την: Τρί, 13/01 2015 13:35, από: [αποκλεισμένο] Κα...	
<p>< Previous difference</p> <p>Βασικό Marked down</p> <p>Αλλαγές στο 64. Σχόλια βιβλιογραφικής αναφοράς</p>			
<p>Αλλαγές στο 63. Γενικές Παρατηρήσεις</p> <p>Αν υποθέσουμε ότι η λέξη έχει προέλθει από το ιταλικό ουσιαστικό <i>gancio</i> (II), τότε η μορφολογική διαδικασία που έχει πραγματοποιηθεί για το σχηματισμό του ρήματος <i>αγαντζάρω</i> είναι η παραγωγή-κλίση. Χρησιμοποιείται δηλαδή το παραγωγικό επίθημα -αρ(ω) και προσκολλάται στη δάνεια βάση <i>gancio</i> για να ενσωματώσει τη λέξη στη διάλεκτο.</p>		<p>+ σελ. 3</p> <p>Αν υποθέσουμε ότι η λέξη έχει προέλθει από το ιταλικό ουσιαστικό <i>gancio</i> (II), τότε η μορφολογική διαδικασία που έχει πραγματοποιηθεί για το σχηματισμό του ρήματος <i>αγαντζάρω</i> είναι η παραγωγή-κλίση. Χρησιμοποιείται δηλαδή το παραγωγικό επίθημα -αρ(ω) και προσκολλάται στη δάνεια βάση <i>gancio</i> για να ενσωματώσει τη λέξη στη διάλεκτο.</p>	

Εικόνα 5

Γίνεται πλέον σαφές, από το παράδειγμα, ότι ο συγκεκριμένος καταχωρητής θέλησε να συμπληρώσει επιπλέον σχόλια στο πεδίο «64. Σχόλια βιβλιογραφικής αναφοράς» και συγκεκριμένα τον αριθμό σελίδας που βρήκε την βιβλιογραφική αναφορά (στην εικόνα φαίνεται ως «σελ. 3» με έντονα κόκκινα γράμματα πως έχει προστεθεί στην δεξιά ενημερωμένη έκδοση του λήμματος σε σχέση με την αριστερή έκδοση όπου απουσιάζει). Αν και η παρούσα ανάλυση, ή αλλιώς καταγραφή των αλλαγών, μπορεί να θεωρηθεί υπερβολικά λεπτομερής για γλωσσολογική μελέτη, παρέχει ένα εξαιρετικά δυνατό εργαλείο στη διάθεση των διαχειριστών του συστήματος, χωρίς να εμποδίζει στο ελάχιστο τους μελετητές γλωσσολόγους να διεκπεραιώσουν την εργασία τους. Σε περίπτωση αναγνώρισης λάθους, μπορεί να γίνει επαναφορά του λήμματος σε προηγούμενη έκδοση αλλά και εξακρίβωση μιας εσφαλμένης κατάστασης.

Η διασφάλιση του συστήματος στο σύνολο, επιβεβαιώνεται με ημερήσια αντίγραφα ασφαλείας της βάσης δεδομένων που παραμένουν σε βάθος 10 ημερών. Το συγκεκριμένο διάστημα κρίθηκε επαρκές για να καλύψει πιθανά προβλήματα *κατάρρευσης του υλικού* (hardware failure) αλλά και επιθέσεις από κακόβουλους χρήστες που κατέλαβαν το σύστημα παράνομα (με χρήση ιού ή κενού ασφαλείας).

Πρόσβαση μέσω Web

Η δυνατότητα πρόσβασης μέσω Web παρέχει πολλά πλεονεκτήματα, μεταξύ άλλων: (α) ο καταχωρητής/μελετητής μπορεί να συνδεθεί στο σύστημα χρησιμοποιώντας τον προσωπικό του υπολογιστή γνωρίζοντας το URL σύνδεσης και τα προσωπικά του στοιχεία πρόσβασης. (β) Δεν χρειάζεται εγκατάσταση εφαρμογής στον υπολογιστή,

οπότε γίνεται πλήρης αποσύνδεση λειτουργικού συστήματος και υπηρεσίας και ο χρήστης μπορεί να χρησιμοποιεί Windows, Linux, Mac, iPad/Android, αλλά να μην στερείται δυνατότητες στο ελάχιστο. (γ) Οποιαδήποτε αλλαγή στα πεδία ή σε δυνατότητες της υπηρεσίας γίνονται κεντρικά και όλοι οι χρήστες είναι αυτόματα ενήμεροι. (δ) Οποιαδήποτε αλλαγή καταχωρείται σε ασφαλές κεντρικό σημείο και δεν υπάρχει ο φόβος να χαθούν πληροφορίες σε πιθανή κλοπή ή καταστροφή υλικού του χρήστη. (ε) Παράλληλη πρόσβαση στο σύστημα από πολλαπλούς χρήστες που μπορούν να καταχωρούν ή να επεξεργάζονται παράλληλα όλα τα στοιχεία της πλατφόρμας. (στ) Ο καταχωρητής/μελετητής μπορεί να εργαστεί από οπουδήποτε έχοντας απλώς σύνδεση στο διαδίκτυο μέσω κινητής συσκευής.

Λημματογράφοι-διαχειριστές

Ο διαχειριστής της βάσης έπρεπε να δημιουργήσει λογαριασμούς για όλους τους λημματογράφους, αλλά και για την επιστημονική υπεύθυνη της βάσης. Οι λογαριασμοί διαφέρουν ως προς τα δικαιώματα αλλαγών στη βάση. Οι λημματογράφοι μπορούν να βλέπουν το ιστορικό των αλλαγών σε όλα τα λήμματα, αλλά δεν μπορούν να αλλάξουν τα λήμματα άλλων λημματογράφων. Μόνον ο διαχειριστής, δηλαδή η διευθύντρια του προγράμματος καθ. Αγγελική Ράλλη, μπορεί να αλλάξει ή να διαγράψει λήμματα.

Χρήστες

Οι χρήστες μπορούν εύκολα να αναζητήσουν λήμματα με βάση συγκεκριμένα κριτήρια, όπως την ορθογραφική αναζήτηση, τη μορφολογική κατηγορία, τη μορφολογική διαδικασία ή την περιοχή, ή με συνδυαστικά κριτήρια για στοχευμένη έρευνα. Για την πρόσβαση στη βάση απαιτείται γραπτή άδεια από την υπεύθυνη του προγράμματος, καθ. Αγγελική Ράλλη.

2.3.3 Στάδιο Γ': Πιλοτική λημματογράφιση - Βελτίωση της βάσης - 1η φάση λημματογράφισης

Μετά την υλοποίηση της βάσης, αποφασίστηκε να γίνει μία πιλοτική λημματογράφιση για να εντοπιστούν πιθανά προβλήματα και αδυναμίες/παραλείψεις στο σχεδιασμό.

Φάση 1η: Επιλογή λημματογράφων

Στη φάση αυτή δημιουργήθηκε η ομάδα λημματογράφισης. Στην ομάδα εντάχθηκαν κάποια από τα μέλη της ερευνητικής ομάδας. Επίσης, έγινε επιλογή μεταπτυχιακών φοιτητών γλωσσολογίας που λειτούργησαν συνεπικουρικά στη λημματογράφιση. Δημιουργήθηκε μία ομάδα και έγινε ανάθεση δεδομένων μίας διαλέκτου ανά ζεύγος (ονοματικά vs. ρηματικά δεδομένα). Κάθε ομάδα είχε ως στόχο να λημματογραφήσει 100 δεδομένα από κάθε διάλεκτο.

Φάση 2η: Δοκιμαστική λημματογράφηση

Ζητήθηκε να γίνει δοκιμαστική λημματογράφηση και να υποβληθούν προτάσεις για βελτιώσεις. Σε διάστημα δύο εβδομάδων, η κάθε ομάδα έκανε λημματογραφήσεις, εντόπισε προβλήματα και διατύπωσε ερωτήσεις. Αυτές συγκεντρώθηκαν, έγιναν αντικείμενο επεξεργασίας από την υπεύθυνη του προγράμματος, καθ. Αγγελική Ράλλη, και τον εξωτερικό συνεργάτη, Χ. Τσιμπούρη, και έγιναν βελτιώσεις, όπου αυτές απαιτούνταν.

2.3.4 Στάδιο Δ': Ολοκλήρωση λημματογράφησης

Η λημματογράφηση έγινε σε πέντε διαφορετικές χρονικές φάσεις. Ενδιάμεσα σε κάθε φάση λημματογράφησης, υπήρξε ένα μικρό χρονικό κενό, ώστε να μπορούν να βελτιώνονται οποιαδήποτε κενά και να τίθενται οι άξονες από την καθ. Αγγελική Ράλλη. Οι πέντε φάσεις κατανεμήθηκαν ως εξής:

- i. Α' φάση: 01/06/2013-15/09/2013
- ii. Β' φάση: 01/10/2013-15/12/2013
- iii. Γ' φάση: 01/01/2014-31/03/2014
- iv. Δ' φάση: 15/04/2014-15/09/2014
- v. Ε' φάση: 15/09/2014-30/09/2015

Κάθε φάση λημματογράφησης είχε ως στόχο τον εμπλουτισμό της βάσης δεδομένων τόσο με στοιχεία από διαφορετικές διαλέκτους, όσο και με στοιχεία από διαφορετικές μορφολογικές διαδικασίες (ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια). Έμφαση δόθηκε κυρίως στη λημματογράφηση δάνειων στοιχείων, καθώς βασικός στόχος του προγράμματος είναι η μελέτη της γλωσσικής επαφής και των προϊόντων της. Τα μέλη της ομάδας λημματογράφησης είναι τα εξής:

- i. Δ. Μελισσαροπούλου (Μεταδιδασκαρική ερευνήτρια)
- ii. Ν. Κουτσούκος (Μεταδιδασκαρικός ερευνητής)
- iii. Μ. Ανδρέου (Μεταδιδασκαρικός ερευνητής)
- iv. Β. Μακρή (Υποψήφια διδάκτωρ)
- v. Γ. Χαιρετάκης (Μεταπτυχιακός φοιτητής και μετέπειτα υποψήφιος διδάκτωρ)
- vi. Μ. Μαρίνης (Μεταπτυχιακός φοιτητής και μετέπειτα υποψήφιος διδάκτωρ)
- vii. Δ. Σιμήρης (Υποψήφιος διδάκτωρ)
- viii. Κ. Φραγκοπούλου (Μεταπτυχιακή φοιτήτρια)
- ix. Κ. Κονταξή (Μεταπτυχιακή φοιτήτρια)
- x. Ν. Σπηλιοπούλου (Μεταπτυχιακή φοιτήτρια)

Μετά την ολοκλήρωση των πέντε φάσεων λημματογράφησης και τον εμπλουτισμό της βάσης με δεδομένα από τα ερωτηματολόγια (βλ. Ε.Ε. 4 και 5), η βάση δεδομένων περιέχει 9.951 λήμματα που καταχωρήθηκαν από 10 καταχωρητές. Πρέπει να σημειωθεί ότι στην αρχική πρόταση υποβολής δεν έχει δηλωθεί ακριβής αριθμός λημμάτων για τη βάση. Δεδομένου ότι η ερευνητική ομάδα επιδιώκει να έχει όσο το δυνατόν καλύτερα και πιο

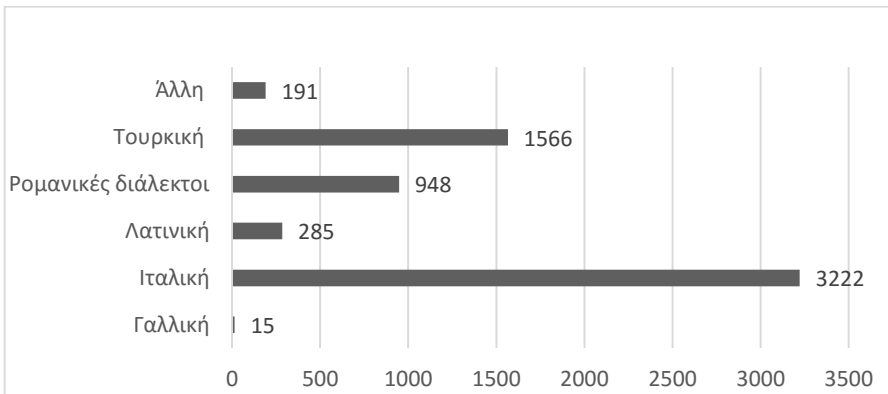
αξιόπιστα αποτελέσματα, η εισαγωγή δεδομένων συνεχίστηκε έως το πέρας του παρόντος ερευνητικού προγράμματος.

Επίσης, πρέπει να τονισθεί ότι ο αριθμός των λημμάτων που ήδη έχουν εισαχθεί στη βάση δεδομένων είναι, σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα, ικανός για τη διεξαγωγή αξιόπιστης έρευνας.

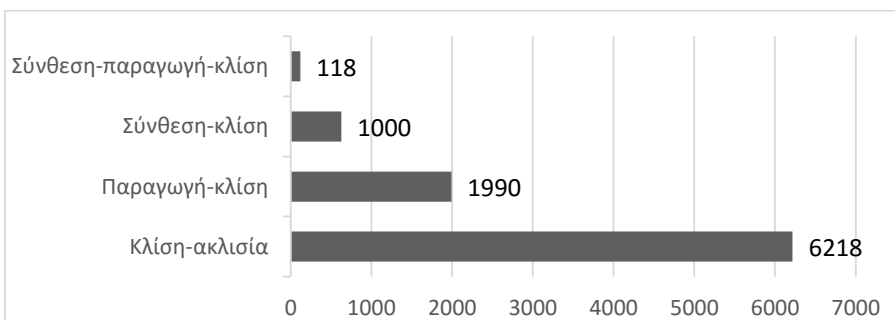
2.4 Παραδοτέα

Βάση διαλεκτικών δεδομένων η οποία βρίσκεται στον εξής σύνδεσμο: <http://morilandb.upatras.gr/>. Η βάση MORILAN περιέχει δεδομένα από πέντε διαλεκτικά συστήματα: Διάλεκτος Κάτω Ιταλίας (Griko και Bovesè), Καππαδοκικά, Ποντιακά, Αϊβαλιώτικα, Επτανησιακά. Τα δεδομένα έχουν τύχει στατιστικής ανάλυσης, η οποία είχε ως στόχο την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων σχετικά με τη μορφολογία των υπό εξέταση διαλεκτικών συστημάτων. Τα συμπεράσματα αυτά λειτουργούν συνεισφορικά κατά τη διαδικασία δημοσίευσης εξειδικευμένων άρθρων αναφορικά με το πόσο παραγωγικά είναι τα προϊόντα της επαφής ανάμεσα στις διάφορες γλώσσες και την Ελληνική.

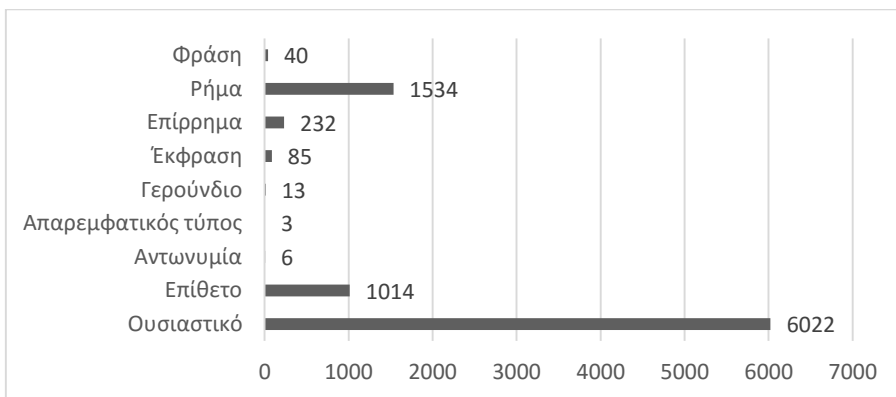
Παραθέτουμε τα εξής στους πίνακες 8-12 επί ενός συνόλου 9.951 δεδομένων:

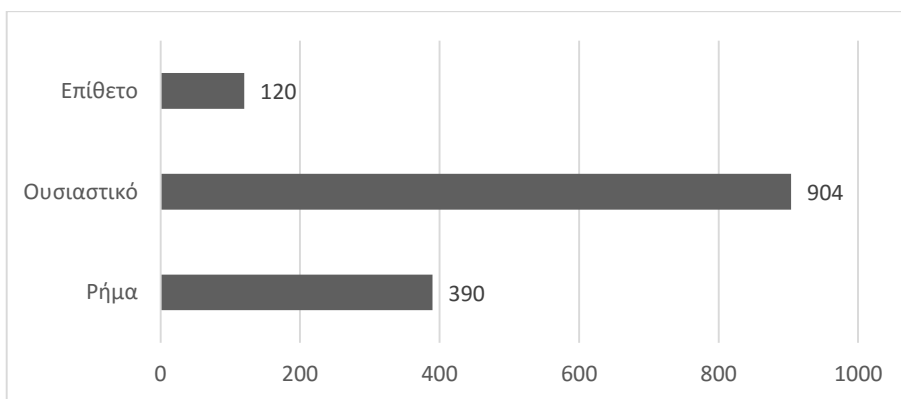
Πίνακας 8: Προέλευση δάνειων λέξεων

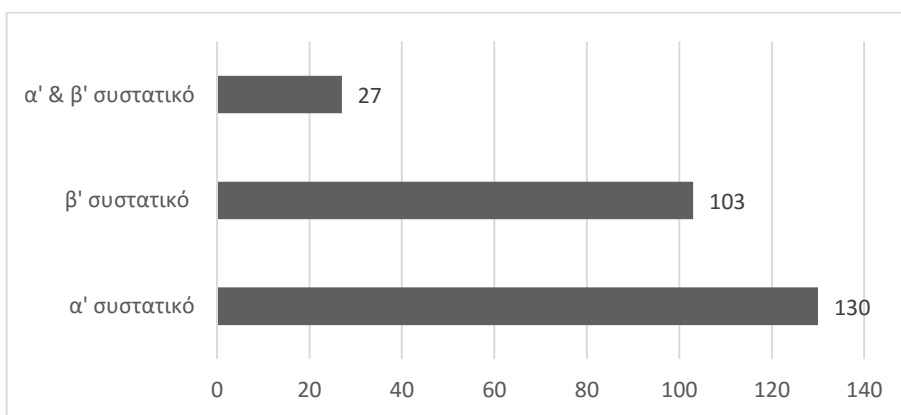
Πίνακας 9: Μορφολογικές διαδικασίες

Πίνακας 10: Γραμματική κατηγορία λημμάτων

Πίνακας 11: Λεξική κατηγορία δάνειων βάσεων σε παράγωγα

Πίνακας 12: Κατανομή δάνειων λέξεων σε σύνθετα

3. Ενότητα Εργασίας (Ε.Ε.) 3: Σχεδιασμός και διάχυση του ερωτηματολογίου

3.1 Στόχοι

Με βάση την αρχική πρόταση υποβολής, όπως ενημερώθηκε από το τεχνικό δελτίο της πρότασης, οι στόχοι της συγκεκριμένης ενότητας εργασίας είναι οι εξής:

- i. καθορισμός της ομάδας δειγματοληψίας,
- ii. σχεδιασμός και συγγραφή των ερωτηματολογίων με βάση (i) τη διαλεκτική ποικιλία και (ii) τα φαινόμενα στόχου,
- iii. διάχυση του ερωτηματολογίου, εκπαίδευση των ερευνητών και συλλογή δεδομένων.

3.2 Χρονική διάρκεια

Ιούλιος 2013-Μάρτιος 2014 (9 μήνες).

3.3 Υλοποίηση/προϊόντα

Η συγκεκριμένη ενότητα εργασίας έχει ολοκληρωθεί. Η έρευνα που βασίζεται στα ερωτηματολόγια ακολούθησε τις φάσεις, οι οποίες αποτυπώνονται παρακάτω:

Φάση 1η: Δημιουργία ερωτηματολογίου

- i. Εντοπίστηκαν τα φαινόμενα από τις γραμματικές περιγραφές που ήταν διαθέσιμες αναφορικά με τις υπό μελέτη διαλέκτους και δημιουργήθηκε σχετική λίστα η οποία βοήθησε στη μελέτη των φαινομένων και στις εργασίες της Ε.Ε. 5. Για το σκοπό αυτό, εργάστηκαν όλα τα μέλη της ομάδας υπό την εποπτεία της διευθύντριας και κεντρικής ερευνήτριας του προγράμματος, καθ. Αγγελικής Ράλλη.
- ii. Επιλέχθηκαν τα φαινόμενα που ήταν σχετικά με την υπό εκπόνηση έρευνα και ξεκίνησε η σύνταξη του ερωτηματολογίου.
- iii. Διαμορφώθηκαν ερωτήσεις κοντά στο γλωσσικό αίσθημα του φυσικού ομιλητή. Η διαμόρφωση των ερωτήσεων βασίστηκε σε βιβλία αναφοράς (γραμματικές και λεξικά) και δημοσιευμένες μελέτες πάνω στο θέμα (διατριβές και άρθρα).

Στόχοι του ερωτηματολογίου

- i. Διερεύνηση συγκεκριμένων φαινομένων.
- ii. Συλλογή δεδομένων από φυσικούς ομιλητές.
- iii. Σύγκριση των υπό μελέτη διαλέκτων.

Προβλήματα

Κατά το σχεδιασμό των ερωτηματολογίων εντοπίστηκαν συγκεκριμένα προβλήματα, τα οποία έπρεπε να επιλυθούν από τους ερευνητές, καθώς δεν έχουν γίνει προγενέστερες έρευνες με ερωτηματολόγια για μορφολογία, γενικότερα, και για μορφολογία διαλέκτων ειδικότερα. Τα ερωτηματολόγια που υπάρχουν είτε αφορούν κυρίως άλλους τομείς γλωσσικής ανάλυσης (π.χ. σύνταξη) είτε στοχεύουν σε μία γενική περιγραφή των μορφολογικών χαρακτηριστικών μίας γλώσσας (τυπολογικές μελέτες).

Καινοτομικό στοιχείο του συγκεκριμένου προγράμματος είναι ότι αποτελεί μία επιτομή περιγραφής γλωσσικών συστημάτων και ανάλυσης μορφολογικών φαινομένων και, ως εκ τούτου, έπρεπε να διαμορφωθούν οι κατάλληλες ερωτήσεις.

Φάση 2η: Διόρθωση και βελτίωση ερωτηματολογίων

Από τη λίστα ερωτημάτων που δημιουργήθηκε:

- i. Επελέγησαν φαινόμενα που σχετίζονται με γλωσσική επαφή ή με γλωσσική αλλαγή που έχει προκληθεί από γλωσσική επαφή.
- ii. Επιλέχθηκε το είδος των ερωτήσεων και βελτιώθηκε η παρουσίασή τους.

Φάση 3η: Πιλοτική έρευνα - φυσικοί ομιλητές

- i. Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν σε φυσικούς ομιλητές των διαλέκτων για να ελεγχθεί αν και κατά πόσον είναι γραμματικές οι δομές που εμφανίζονται στο ερωτηματολόγιο και κατά πόσον είναι παραγωγικά τα φαινόμενα.
- ii. Τα ερωτηματολόγια διορθώθηκαν με βάση τις παρατηρήσεις των φυσικών ομιλητών.

3.3.1 Ερωτηματολόγια

Σχεδιάστηκαν και δημιουργήθηκαν πέντε διαφορετικά ερωτηματολόγια για τις πέντε υπό μελέτη διαλέκτους από ομάδες εργασίας με συντονίστρια την καθ. Α. Ράλλη. Τα χαρακτηριστικά των ερωτηματολογίων είναι τα εξής:

- i. Ερωτηματολόγιο για τα Επτανησιακά

Δομήθηκε πάνω σε δύο κεντρικούς άξονες μελέτης: (α) το ρηματικό σύστημα και (β) το ονοματικό σύστημα των επτανησιακών ιδιωμάτων. Αναφορικά με το ονοματικό σύστημα, η δόμηση του ερωτηματολογίου έγινε με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποσαφηνίσει κατά το δυνατόν ιδιάζοντα μορφολογικά φαινόμενα που χρήζουν γλωσσολογικής ανάλυσης. Για παράδειγμα, η ιδιοτυπία της ονοματικής κλίσης μελετάται μέσα από τις περιπτώσεις υποκορισμού, αλλομορφίας, ετερόκλισης και απόδοσης του γένους που εντοπίζονται στα Επτανησιακά. Ειδικότερα, το γένος συνιστά ενδιαφέρουσα περιοχή διερεύνησης, αφού υπάρχουν περιπτώσεις διπλού γένους των ιταλικών δανείων, αλλά και περιπτώσεις που φανερώνουν τη συμβατότητα ή μη μεταξύ του γραμματικού και του φυσικού γένους των ονομάτων. Όσον αφορά στο ρηματικό σύστημα, μελετάται η επιλογή και η ανταγωνιστικότητα διαφορετικών παραγωγικών επιθημάτων ανάλογα με τη βάση

στην οποία προσκολλώνται, καθώς και η επίδραση της δάνειας βάσης στην επιλογή συγκεκριμένου παραγωγικού επιθήματος.

ii. Ερωτηματολόγιο για την Ποντιακή

Πρώτα εντοπίστηκαν τα μορφολογικά φαινόμενα που οδήγησαν στο σχεδιασμό του ερωτηματολογίου. Προκειμένου αυτός ο στόχος να επιτευχθεί, μοιράστηκε ο όγκος της εργασίας σε δύο μέρη, στη μελέτη του ρηματικού συστήματος της ποντιακής διαλέκτου και σε αυτή του ονοματικού συστήματος. Αφού συγκεντρώθηκαν τα σημαντικότερα φαινόμενα, εντάχθηκαν στο ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις κλειστού τύπου. Στη συνέχεια, έγινε προσπάθεια ελέγχου των απαντήσεων των πληροφορητών σε σύγκριση με ήδη γνωστά δεδομένα από προϋπάρχουσες βιβλιογραφικές πηγές (γραμματικές κ.ά.). Το ενδιαφέρον εστιάστηκε στην παραγωγή και την κλίση της ποντιακής διαλέκτου. Ως προς την κλίση, κατεβλήθη προσπάθεια εντοπισμού κλιτικών τάξεων που να ανταποκρίνονται στο συγκεκριμένο γλωσσικό σύστημα, ενώ σε σχέση με την παραγωγή, υπήρξε μελέτη των παραγωγικών επιθημάτων.

iii. Ερωτηματολόγιο για τα Καππαδοκικά

Δεδομένου ότι η Καππαδοκική είναι ένα σύστημα με πολλά υπο-συστήματα κατεβλήθη προσπάθεια να δομηθεί ένα ερωτηματολόγιο με βάση τους ομιλητές στους οποίους απευθύνεται. Όπως και για τις άλλες διαλέκτους, βασίστηκε στους εξής άξονες: (α) στο ρηματικό σύστημα και (β) στο ονοματικό σύστημα. Αναφορικά με το ονοματικό σύστημα, μελετάται η παραγωγή, η επιλογή και ανταγωνιστικότητα διαφορετικών παραγωγικών επιθημάτων ανάλογα με τη βάση στην οποία προσκολλώνται. Όσον αφορά στο ρηματικό σύστημα, μελετάται η προσαρμογή ρηματικών δανείων και τα κλιτικά παραδείγματα.

iv. Ερωτηματολόγιο για τα Κατωιταλιώτικα

Το ερωτηματολόγιο για τις ελληνικές διαλέκτους της Κάτω Ιταλίας δομήθηκε με βάση τη σχετική βιβλιογραφία. Αφού εντοπίστηκαν τα βασικά μορφολογικά φαινόμενα τα οποία χρήζουν περαιτέρω έρευνας, σχεδιάστηκαν οι κατάλληλες ερωτήσεις με στόχο τη μελέτη και των τριών βασικών μορφολογικών διαδικασιών (κλίση, παραγωγή και σύνθεση). Αναλυτικότερα, όσον αφορά στο ρηματικό σύστημα της Κατωιταλικής, έμφαση δόθηκε τόσο στα κλιτικά παραδείγματα ενεστώτα, αορίστου και μέλλοντα, όσο και στην ύπαρξη ελάχιστων ζευγών ρημάτων με παραγωγικό επίθημα ή όχι. Σχετικά με τα ονόματα, μελετήθηκε το κατά πόσο και σε ποιο βαθμό εμφανίζονται αλλαγές στην τιμή γένους των ουσιαστικών της Κατωιταλικής. Τέλος, για τη διαδικασία της σύνθεσης, το ερωτηματολόγιο είχε ως στόχο να μελετήσει το κατά πόσο και σε ποιο βαθμό εμφανίζονται αριστερόστροφα σύνθετα στις διαλέκτους της Κάτω Ιταλίας και να αντλήσει περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τη θέση της κεφαλής στα ονοματικά σύνθετα.

ν. Ερωτηματολόγιο για τα Αϊβαλιώτικα

Η διαμόρφωση του ερωτηματολογίου για τα Αϊβαλιώτικα βασίστηκε επίσης στη μελέτη τόσο του ρηματικού όσο και του ονοματικού συστήματος. Το ερωτηματολόγιο δομήθηκε έτσι ώστε να εντοπισθούν και να διευκρινισθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, τα μορφολογικά φαινόμενα που χρήζουν γλωσσολογικής ανάλυσης. Αρχικά, όσον αφορά στο ονοματικό σύστημα, η ιδιαιτερότητα που παρουσιάζει η ονοματική κλίση ερευνάται μέσα από τις περιπτώσεις της ετερόκλισης και της εμφάνισης μίας απροσδόκητης αλλομορφίας που συναντάμε σε αρκετά ονόματα, ουσιαστικά και επίθετα, της διαλέκτου. Αντίστοιχα, το ρηματικό σύστημα μελετάται μέσα από την ιδιαιτερότητα της κλίσης του παρατατικού χρόνου, της παραδειγματικής ομοιομορφίας και της ενσωμάτωσης δανείων.

Φάση 4η: Διάχυση - συλλογή υλικού

Σε αυτή τη φάση, τα ερωτηματολόγια δόθηκαν σε φυσικούς ομιλητές από τους ερευνητές του προγράμματος, ή από γνωστούς στους ερευνητές φυσικούς ομιλητές. Ο Γ. Χαιρετάκης ανέλαβε τη διάχυση ερωτηματολογίων στην περιοχή της Διποταμίας Καστοριάς (περιοχή που κατοικείται από πολλούς Πόντιους ομιλητές). Συνεργάστηκε με τους Ε. Τσατσάκη και Χ. Σανδαλίδη, οι οποίοι ανέλαβαν καθήκοντα ενδιάμεσου για τη διάχυση των ερωτηματολογίων σε Πόντιους ομιλητές και στη συνέχεια τη συλλογή τους. Η Κ. Φραγκοπούλου και ο Δ. Σιμήρης για τη διάχυση του ερωτηματολογίου πραγματοποίησαν ταξίδι στην Κεφαλλονιά και στην Ιθάκη, όπου μοίρασαν ερωτηματολόγια σε ηλικιωμένους μόνιμους κατοίκους των νησιών είτε μόνοι είτε με τη χρήση ενδιάμεσων φυσικών ομιλητών. Οι Καππαδόκες Λ. Κοτσανίδης και Σ. Κοιμίσογλου, γνωστοί της καθ. Αγγελικής Ράλλη, ανέλαβαν τη διανομή του ερωτηματολογίου της Καππαδοκικής σε Καππαδόκες φυσικούς ομιλητές της βορείου Ελλάδος. Τα ερωτηματολόγια των Αϊβαλιώτικων διανεμήθηκαν από την καθ. Αγγελική Ράλλη σε διαλεκτόφωνους, ενώ για τα ερωτηματολόγια των Κατωιταλιώτικων φρόντισαν οι ερευνητές του Εργαστηρίου Νεοελληνικών διαλέκτων Ν. Κουτσούκος και Μ. Ανδρέου.

3.4 Παραδοτέα

215 γραπτά ερωτηματολόγια απαντημένα από φυσικούς ομιλητές.

4. Ενότητα Εργασίας (Ε.Ε.) 4: Ταξινόμηση και επεξεργασία του συλλεγέντος υλικού

4.1 Στόχοι

Με βάση την αρχική πρόταση υποβολής, όπως ενημερώθηκε από το τεχνικό δελτίο της πρότασης, οι στόχοι της συγκεκριμένης ενότητας εργασίας είναι οι εξής:

- i. η εξαγωγή των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν από τα ερωτηματολόγια,
- ii. η ποσοτική ανάλυση των δεδομένων,

- iii. η κατηγοριοποίηση των ποσοτικών δεδομένων σε βάση δεδομένων με κριτήριο τη συνάφειά τους σε σχέση με τις προτεινόμενες υποθέσεις-ερωτήματα.

4.2 Χρονική διάρκεια

Οκτώβριος 2013-Ιούνιος 2014 (9 μήνες).

4.3 Υλοποίηση

4.3.1 Ψηφιοποίηση-ταξινόμηση ερωτηματολογίων

Οι ερευνητές, αφού παρέλαβαν τα απαντημένα ερωτηματολόγια, ανέλαβαν την ψηφιοποίηση και αρχειοθέτησή τους, για την ασφαλέστερη και ευκολότερη χρήση τους. Προχώρησαν στην ψηφιοποίηση όλων των ερωτηματολογίων και στη δημιουργία ηλεκτρονικού φακέλου με όλα τα δημογραφικά στοιχεία των πληροφορητών (ονοματεπώνυμο, ηλικία, τόπος γέννησης & διαμονής).

4.3.2 Διοργάνωση θεματικού σεμιναρίου στατιστικής ανάλυσης

Με βάση τους στόχους που είχαμε θέσει, θεωρήσαμε ότι η ερευνητική ομάδα εργασίας του προγράμματος έπρεπε να έχει ένα κοινό υπόβαθρο στις έννοιες της Στατιστικής για να μπορεί να επεξεργαστεί τα δεδομένα. Για το λόγο αυτό, έλαβαν χώρα δύο *συναντήσεις* (workshops) με διεπιστημονικό χαρακτήρα στην αίθουσα συνεδριάσεων του τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών στις 4 και 5 Φεβρουαρίου του 2014, με θέμα τη σχέση της Στατιστικής με την επιστήμη της Γλωσσολογίας. Τα σεμινάρια δόθηκαν από την Δρ. Α. Κοντογιάννη (μαθηματικό).

Το περιεχόμενο των συναντήσεων συνοψίζεται στους παρακάτω άξονες:

- i. Ιστορικά στοιχεία σχετικά με την ανάπτυξη της επιστήμης της Στατιστικής και διαφοροποίησή της από την επιστήμη των Μαθηματικών, με στόχο την κατανόηση του τρόπου αξιοποίησης των στατιστικών μεθόδων στις ανθρωπιστικές επιστήμες.
- ii. Διάκριση της Στατιστικής στις δύο βασικές συνιστώσες της (Περιγραφική και Επαγωγική Στατιστική) και παρουσίαση του διαφορετικού τρόπου συλλογισμού που συνδέεται με αυτές.
- iii. Βασικές έννοιες της Περιγραφικής Στατιστικής, όπως είναι τα μέτρα θέσης, τα μέτρα διασποράς και οι γραφικές αναπαραστάσεις, αλλά και η χρήση τους με παραδείγματα από την επιστήμη της Γλωσσολογίας.
- iv. Βασικές έννοιες της Επαγωγικής Στατιστικής, όπως είναι ο έλεγχος υποθέσεων. Λόγω του γεγονότος ότι η Επαγωγική Στατιστική βασίζεται στη Θεωρία Πιθανοτήτων, κρίθηκε απαραίτητο να παρουσιαστούν βασικές έννοιες των Πιθανοτήτων για την καλύτερη κατανόηση του τρόπου χρήσης του ελέγχου υποθέσεων.
- v. Σχολιασμός άρθρων ως προς την στατιστική ανάλυση γλωσσολογικών δεδομένων.

Οι συναντήσεις απευθυνόταν κυρίως στους συνεργάτες του προγράμματος, αλλά και ευρύτερα στους μεταπτυχιακούς φοιτητές του Τμήματος Φιλολογίας, καθώς και στους ερευνητές του Εργαστηρίου ΝΕ διαλέκτων και τα μέλη ΔΕΠ. Κύριος στόχος των συναντήσεων ήταν η εξοικείωση των συμμετεχόντων με θεμελιώδεις έννοιες της επιστήμης της Στατιστικής, αλλά και η κατανόηση από μέρους τους του τρόπου χρήσης της για την εξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων.

Υπό αυτό το πρίσμα, οι συναντήσεις βασίστηκαν στην αλληλεπίδραση μεταξύ των συμμετεχόντων και της εισηγήτριας, έτσι ώστε να επιλέξουν από κοινού τον τρόπο στατιστικής ανάλυσης των γλωσσολογικών δεδομένων που θα προκύψουν στο δεδομένο πρόγραμμα. Το υλικό αναρτήθηκε στη σελίδα του προγράμματος.

4.4 Παραδοτέα

- i. Αρχείο με σκαναρισμένα αντίγραφα των ερωτηματολογίων.
- ii. Αρχείο με τα μεταδεδομένα των φυσικών ομιλητών που απάντησαν τα ερωτηματολόγια.

5. Ενότητα Εργασίας (Ε.Ε.) 5: Μελέτη των μορφολογικών φαινομένων, ανάλυση του συλλεγέντος υλικού

5.1 Στόχοι

Με βάση την αρχική πρόταση υποβολής του προγράμματος, κατά τη διάρκεια της έρευνας μελετήθηκαν συγκεκριμένα γλωσσικά φαινόμενα τα οποία καλύπτουν όλα τα υπό εξέταση γλωσσικά συστήματα, με στόχο να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα του προγράμματος. Έχουν γίνει ανακοινώσεις και δημοσιεύσεις (καταγράφονται αναλυτικά στην ενότητα των δημοσιεύσεων).

Η μελέτη βασίστηκε τόσο στα δεδομένα τα οποία έχουν καταχωρηθεί στη βάση δεδομένων όσο και στα γραπτά ερωτηματολόγια τα οποία έτυχαν επεξεργασίας από την ερευνητική ομάδα και εμπλούτισαν σημαντικά τη βάση.

Το πρόγραμμα επικεντρωνόταν σε 6 βασικά ερωτήματα, τα οποία είναι πολύ σημαντικά για τη γλωσσολογική θεωρία και μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- i. Προσδιορισμός της βάσης σχηματισμού λέξεων σε συστήματα γλωσσικής επαφής.

Η ουσία του ερωτήματος μεταφράζεται ως μελέτη του κατά πόσον σε μία κατάσταση γλωσσικής επαφής τα μορφολογικά και τυπολογικά χαρακτηριστικά της γλώσσας-στόχου (στη συγκεκριμένη περίπτωση Ελληνικά) διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο και ρυθμίζουν τόσο το δανεισμό από τη γλώσσα-δότη (στη συγκεκριμένη περίπτωση Τουρκική ή Ιταλική), όσο και τη δομική αλλαγή *καθεαυτήν* (per se).

Σε καταστάσεις γλωσσικής επαφής, το συγκεκριμένο ερώτημα μπορεί να απαντηθεί μόνο μέσα από την εξέταση της διαδικασίας της ενσωμάτωσης των δάνειων λέξεων. Για το λόγο αυτό, η ερευνητική ομάδα χωρίστηκε σε υποομάδες για να καλύψει όλες τις μεγάλες γραμματικές κατηγορίες, ήτοι ουσιαστικά, ρήματα και επίθετα. (α) Όσον αφορά στα ονοματικά δάνεια (ουσιαστικά και επίθετα), η έρευνα κατέδειξε ότι για τα Ελληνικά

το γένος είναι πολύ βασική δομική πληροφορία. Ως εκ τούτου, σε καταστάσεις γλωσσικής επαφής και ενσωμάτωσης δάνειων ονοματικών στοιχείων οι ομιλητές επιστρατεύουν διάφορα μορφολογικά μέσα που διαθέτει η Ελληνική (π.χ. παραγωγικά μορφήματα) για την απόδοση γένους στις δάνειες λέξεις και την προσαρμογή των δάνειων στοιχείων στο ελληνικό μορφολογικό σύστημα. (β) Σχετικά με τα ρήματα, η ομάδα ανέλυσε το κατά πόσον ο δανεισμός των ρημάτων γίνεται με άμεση ενσωμάτωση, δηλαδή χωρίς τη χρήση στοιχείου που θα αποδίδει τα ρηματικά χαρακτηριστικά (ρηματοποιητή), ή με έμμεση ενσωμάτωση, δηλαδή μέσω της χρήσης ρηματοποιητή.

ii. Σχέση δομής και σημασίας στις μορφολογικές δομές.

Μέσα από τη μελέτη της απόδοσης γένους στις δάνειες λέξεις διαφάνηκε η σχέση δομής και σημασίας στις λέξεις που ενσωματώνονται. Πιο συγκεκριμένα, τα σημασιολογικά χαρακτηριστικά του σχηματισμού μπορούν να καθορίσουν το γένος του (δομικό στοιχείο), εφόσον η γλώσσα-στόχος το επιτρέπει. Γενικότερα, η σχέση μεταξύ μορφής και σημασίας στις λεξικές δομές φαίνεται να ρυθμίζει την προσαρμογή δανείων ονομάτων και την απόδοση τιμής γένους σε αυτά.

iii. Σχέση δανεισμού και πληροφοριών στο Νοητικό Λεξικό.

Η μελέτη αφορά στη σχέση δανεισμού και λεξικών πληροφοριών. Βασικός στόχος είναι η διερεύνηση του τύπου των λεξι(λογι)κών χαρακτηριστικών τα οποία έχουν δανειστεί οι συγκεκριμένες διάλεκτοι από τη γλώσσα-δότη καθώς και η διερεύνηση του ρόλου του χαρακτηριστικού [±ανθρώπινο] στο Νοητικό Λεξικό.

iv. Διαφορές στο δανεισμό μεταξύ των στοιχείων των διαφόρων γραμματικών κατηγοριών.

Βασικό σημείο στη μελέτη των δανείων σε καταστάσεις γλωσσικής επαφής είναι η μελέτη των *κλιμάκων δανεισιμότητας* (borrowability scales). Με βάση αυτό το ερώτημα, η έρευνα έδειξε ότι -παρά την κείμενη άποψη σχετικά με τα ρηματικά δάνεια- είναι δυνατόν να υπάρξει δανεισμός ρηματικών στοιχείων, αν και σε μικρότερο βαθμό από τα ονοματικά στοιχεία. Επίσης, μπορεί να υπάρξει και δανεισμός επιρρηματικών στοιχείων, τα οποία είναι πολύ σημαντικά για την έρευνα τόσο των γραμματικών κατηγοριών, όσο και για τη βάση σχηματισμού των μορφολογικών κατηγοριών (ερώτημα i).

v. Δανεισιμότητα λειτουργικών στοιχείων.

Η δανεισιμότητα των λειτουργικών στοιχείων έχει αποτελέσει ένα σημείο αιχμής στις μελέτες της γλωσσικής επαφής. Η ερευνητική ομάδα, με βάση τη μακρόχρονη εμπειρία της στη διαδικασία της σύνθεσης, στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος έδωσε έμφαση στην έννοια της κεφαλής και στο δανεισμό σύνθετων λέξεων. Καταδείχθηκε ότι είναι πιθανός ο δανεισμός σύνθετων λέξεων. Επίσης, σε συνδυασμό με τους ενδογενείς γλωσσικούς παράγοντες, είναι πιθανό να επηρεαστεί η θέση της κεφαλής των συνθέτων σε ορισμένους σύνθετους σχηματισμούς.

- vi. Δανεισιμότητα μεταξύ κλιτικών και παραγωγικών μορφημάτων.

Η διαφορά που παρουσιάζεται μεταξύ των κλιτικών και παραγωγικών μορφημάτων μπορεί να αποτελέσει βασικό επιχείρημα για την αρχιτεκτονική του μορφολογικού τομέα. Στο πλαίσιο αυτό, υπήρξε μελέτη περιπτώσεων που βρίσκονται στα όρια κλίσης και παραγωγής. Ένα τέτοιο στοιχείο είναι το επίθημα $-ιζ(ω)$ το οποίο εμφανίζεται σε αρκετά δάνεια και γηγενή λεξικά στοιχεία και το οποίο, σε κάποιες περιπτώσεις, δεν έχει σαφή κλιτικό ή παραγωγικό χαρακτήρα.

Η μελέτη των παραπάνω φαινομένων έχει ολοκληρωθεί.

5.2 Χρονική διάρκεια

Ιανουάριος 2014 - Ιούνιος 2015 (18 μήνες), αλλά λόγω της δυσκολίας μελέτης κάποιων φαινομένων, παρατάθηκε ως το τέλος Σεπτεμβρίου του 2015 (21 μήνες).

5.3 Υλοποίηση

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης ενότητας εργασίας έγινε ανάλυση κάποιων φαινομένων και δημοσίευση των επιστημονικών αποτελεσμάτων σε διεθνή συνέδρια, διεθνείς συλλογικούς τόμους και επιστημονικά περιοδικά (βλ. Ε.Ε. 6)

6. Ενότητα Εργασίας (Ε.Ε.) 6: Διάχυση των αποτελεσμάτων

6.1 Στόχοι

Με βάση την αρχική πρόταση υποβολής, όπως ενημερώθηκε από το τεχνικό δελτίο της πρότασης, οι στόχοι της συγκεκριμένης ενότητας εργασίας είναι οι εξής:

- i. Διάχυση της ερευνητικής προόδου του προγράμματος.
- ii. Διάχυση των αποτελεσμάτων και των προϊόντων του προγράμματος.

6.2 Χρονική διάρκεια

Οκτώβριος 2012 - Σεπτέμβριος 2015 (36 μήνες), η οποία παρατάθηκε ως το τέλος του Οκτωβρίου 2015 (37 μήνες).

6.3 Υλοποίηση

Οι εργασίες της συγκεκριμένης ενότητας βρίσκονται σε εξέλιξη καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος.

6.4 Παραδοτέα

Τα παραδοτέα της ενότητας περιγράφονται αναλυτικά παρακάτω στην ομώνυμη ενότητα. Η δημοσιότητα του προγράμματος περιλαμβάνει συνοπτικά τα παρακάτω:

- i. Δημιουργία ιστοσελίδας.
- ii. Διοργάνωση συναντήσεων εργασίας (workshops).
- iii. Ανακοινώσεις\δημοσιεύσεις.

6.4.1 Δημοσιεύσεις/ανακοινώσεις

A. Έκδοση θεματικών τόμων (2)

- i. Ράλλη, Α. (εκδ.). 2015. *Patras Working Papers in Linguistics 4*. Θεματικός τόμος *Πρόγραμμα Αριστεία (Morilan): Γλωσσική Επαφή και Μορφολογική Ποικιλία*. Πάτρα: Εργαστήριο Νεοελληνικών Διαλέκτων, Πανεπιστήμιο Πατρών. Ο τόμος θα είναι διαθέσιμος και ηλεκτρονικά μέσω της πλατφόρμας του Πανεπιστημίου Πατρών.
- ii. Ράλλη, Α. (εκδ.). 2013. *Patras Working Papers in Linguistics 3*. Θεματικός τόμος *Μορφολογία και γλωσσική επαφή: ΝΕ Διάλεκτοι σε επαφή με την Τουρκική και την Ιταλική*. Πάτρα: Εργαστήριο Νεοελληνικών Διαλέκτων, Πανεπιστήμιο Πατρών. Ο τόμος είναι διαθέσιμος και ηλεκτρονικά:
<http://electra.lis.upatras.gr/index.php/pwpl/issue/view/280/showToc>.

Περιεχόμενα:

- i. Ιταλογενή ρηματικά δάνεια στις Νεοελληνικές διαλέκτους, Αγγελική Ράλλη.
- ii. Η σχέση ενδογενών και εξωγενών παραγόντων στην αλλαγή του ρηματικού κλιτικού συστήματος της Γρίκο, Νίκος Κουτσούκος.
- iii. Το φαινόμενο της αριστερόστροφης κεφαλής στη σύνθεση της Κατωιταλικής, Μάριος Ανδρέου.
- iv. Δανεισμός ονομάτων και απόδοση γένους στην Επτανησιακή διάλεκτο, Βασιλική Μακρή, Μάριος Ανδρέου, Νίκος Κουτσούκος.
- v. Το γένος και η κλιτική τάξη στην προσαρμογή δανείων ονομάτων: δεδομένα από τις Νεοελληνικές Μικρασιατικές διαλέκτους, Δήμητρα Μελισσαροπούλου.
- vi. Τα Τουρκικά επιθετικά δάνεια στις διαλέκτους της Μικράς Ασίας: μια πρώτη προσέγγιση, Ελεονώρα Δημελά.
- vii. Μερικός αναδιπλασιασμός στις Καππαδοκικές διαλέκτους, Metin Bagriacik, Mark Janse.
- viii. Από την ιστορία των βορείων ιδιωμάτων: η γραμματική του Γ. Ρουσιάδη (1834), Ιώ Μανωλέσσου.

B. Έκδοση τόμων ανέκδοτου διαλεκτικού υλικού (2)

- i. Στράνη, Α. (υπό έκδοση). *Οι μουσαφίραϊοι του Αυγούστου* (σε Ζακυνθινή και Βόρεια Διάλεκτο). Επιμ. Αγγελική Ράλλη. Πάτρα: Εργαστήριο Νεοελληνικών Διαλέκτων.
- ii. Δεδέκης, Σ. (2015). *Γιατζίδα. Σατιρική εφημεριδούλα* (σε Λεσβιακή και Αίβαλιώτικη διάλεκτο). Επιμ. Αγγελική Ράλλη. Πάτρα: Εργαστήριο Νεοελληνικών Διαλέκτων.

Γ. Δημοσιεύσεις σε θεματικούς/συλλογικούς τόμους και περιοδικά με κριτές (14)

- i. Andreou, M. (2016). Headedness and/in variation: evidence from Italiot-Greek and Modern Greek dialects. Στο Α. Ralli (επιμ.), *Contact morphology in Modern Greek Dialects*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, 1-20.
- ii. Andreou, M. & A. Ralli (2015). Form and meaning of bahuvrihi compounds: evidence from Modern Greek and its dialects. Στο L. Bauer, P. Štekauer & L. Kortvelyesi (επιμ.), *Semantics of Complex Words*. Dordrecht: Springer, 149-165.
- iii. Koutsoukos, N. (2016). Internally- and externally-motivated inter-paradigm levelling in Griko. Στο Α. Ralli (επιμ.), *Contact Morphology in Modern Greek Dialects*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, 49-72.
- iv. Koutsoukos, N. & A. Ralli (2013). Elements with ambiguous morphological status: the marker *-idz(o)* in Griko. *Quaderns de Filologia. Estudis Lingüistics XVIII* (1): 13-23.
- v. Makri V. (2016). Language contact at the service of endogenous forces: a case study on neuterisation in Heptanesian. Στο Α. Ralli (επιμ.), *Contact Morphology in Modern Greek Dialects*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, 109-144.
- vi. Makri V. & N. Koutsoukos. (submitted). Multiple sources in language change: the case of gender shifts in Heptanesian. *Morphology*.
- vii. Melissaropoulou, D. (υπό δημ.). Variation in word formation in situations of language contact: the case of Cappadocian Greek. *Journal of Language Sciences* (LSC-D-14-00205).
- viii. Melissaropoulou, D. (2016). Loanwords integration as evidence for the realization of gender and inflection class: Greek in Asia Minor. Στο Α. Ralli (επιμ.), *Contact Morphology in Modern Greek Dialects*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, 145-178.
- ix. Melissaropoulou, D., Marinis, M. & A. Ralli (submitted). Revisiting the borrowability scale(s) of free grammatical elements: evidence from Modern Greek contact induced varieties. *Journal of Language Contact*.
- x. Ralli, A. (2016). Strategies and Patterns of Verbal Loan Integration in Modern Greek Varieties. Στο Α. Ralli (επιμ.), *Contact morphology in Modern Greek Dialects*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, 73-108.
- xi. Ralli, A. (υπό δημ.). On morphological variation. Στο J. Audring & F. Masini (επιμ.), *A Handbook of Morphological Theory*. Oxford: Oxford University Press.

- xii. Ralli, A. (2014). On the Romance Influence on Modern Greek Dialects. Στο P. del Puente (επιμ.), *Atti del terzo convegno Parole per parlare e per parlarne*. Potenza: University of Potenza, 259-281.
- xiii. Ράλλη, Α. (2014). Μορφολογική αλλαγή στην επαφή γλωσσών: Ρηματικά Δάνεια στη Griko και τα Επτανησιακά. Στο Ζ. Γαβριηλίδου & Α. Ρεβυθιάδου (επιμ.), *Μελέτες αφιερωμένες στην ομότιμη καθηγήτρια του ΑΠΘ Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη*. Θεσσαλονίκη: Σαΐτα, 74-93.
- xiv. Ralli, A., Gkiouleka, M. & V. Makri (2015). Gender and inflection class in loan noun integration: evidence from Pontic and Heptanesian. *SKASE 12* (3): 422-460.

Δ. Δημοσιεύσεις σε πρακτικά συνεδρίων με κριτές (17)

- i. Γκιουλέκα, Μ. & Β. Μακρή (2015). Το γένος ως ταξινομικό χαρακτηριστικό υπό το πρίσμα της γλωσσικής επαφής: η Ποντιακή και Επτανησιακή διάλεκτος. Στο Γ. Παπαναστασίου, Δ. Κουτσογιάννης & Μ. Θεοδοροπούλου (επιμ.), *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα 35*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης, 204-215.
- ii. Κονταξή, Κ. & Ν. Σπηλιοπούλου (2015). Η Παραγωγικότητα των Ρηματοποιητών και το Χαρακτηριστικό [±Ξένο] της Βάσης στην Ποντιακή και στην Κατωϊταλική Διάλεκτο. Στο Κ. Fragkopolou et al. (επιμ.), In: *Theoretical and Applied Linguistics, Proceedings of the 3rd Patras International Conference of Graduate Students in Linguistics (PICGL3) (Patras, 23-25 May 2014)*. Patras: University of Patras, 140-149.
- iii. Koutsoukos, N. (2015). Conversion in Modern Greek and the typological canvas: some remarks. Στο Κ. Fragkopolou et al. (επιμ.), *Theoretical and Applied Linguistics, Proceedings of the 3rd Patras International Conference of Graduate Students in Linguistics (PICGL3) (Patras, 23-25 May 2014)*. Patras: University of Patras, 28-40.
- iv. Κουτσούκος, Ν. & Α. Ράλλη. (2015). Γλωσσική ποικιλία στις διαλέκτους: η περίπτωση των ρηματοποιητών στη διάλεκτο Griko. Στο Γ. Παπαναστασίου, Δ. Κουτσογιάννης & Μ. Θεοδοροπούλου (επιμ.), *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα 35*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης, 312-322.
- v. Makri, V. (forthcoming). Gender assignment to Romance loans in Katoitaliótika: a case study of contact morphology. *Selected Papers of the 12th International Conference on Greek Linguistics (ICGL12)*. Berlin: CEMOG, Freie Universität.
- vi. Μακρή Β. (υπό δημ.). Ανάθεση γένους στα ρομανικά δάνεια ονόματα της Griko. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα 36*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.
- vii. Makri, V. (2015). Gender assignment to Romance nominal loans in Heptanesian. In Κ. Fragkopolou et al. (επιμ.), *Theoretical and Applied Linguistics, Proceedings of the 3rd Patras International Conference of Graduate Students in Linguistics (PICGL3) (Patras, 23-25 May 2014)*. Patras: University of Patras, 164-175.
- viii. Makri V. (in print). Language contact substantiating the realization of gender in Heptanesian, Grecanico and Cretan. Στο Α. Ralli et al. (επιμ.), *Proceedings*

- of Modern Greek Dialects and Linguistic Theory* 6. Patras: University of Patras.
- ix. Μακρή, Β., Ανδρέου, Μ. & Ν. Κουτσούκος. (2014). Ενσωμάτωση δάνειων λέξεων: Απόδοση γένους στα ουσιαστικά της κατωιταλικής. Στο G. Kotzoglou et al. (επιμ.), *Selected Papers of the 11th International Conference on Greek Linguistics*. Rhodes: University of the Aegean, 920-932.
 - x. Μαρίνης, Μ. (2015). Κλίμακες δανεισιμότητας στην Griko και την Κρητική: μία πρώτη προσέγγιση. Στο Γ. Παπαναστασίου, Δ. Κουτσογιάννης & Μ. Θεοδωροπούλου (επιμ.), *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα* 35: 351-363.
 - xi. Μαρίνης, Μ. & Α. Ράλλη (2015). Δανεισιμότητα λεξικών στοιχείων: δεδομένα από νεοελληνικές διαλέκτους σε επαφή με την Ιταλική και την Τουρκική. In: K. Fragkourou et al. (επιμ.), *Theoretical and Applied Linguistics, Proceedings of the 3rd Patras International Conference of Graduate Students in Linguistics (PICGL3) (Patras, 23-25 May 2014)*. Patras: University of Patras, 186-197.
 - xii. Ralli, A. (2014). Morphological Variation in Modern Greek and its Dialects. Στο G. Kotzoglou et al. (επιμ.), *Selected Papers of the 11th International Conference on Greek Linguistics*. Rhodes: University of the Aegean, 46-61.
 - xiii. Ralli, A. (2013). Romance Verbal Loans in Modern Greek Dialects. Στο M. Janse, B. Joseph, A. Ralli & M. Bagriacik (επιμ.), *Online Proceedings of the 5th International Meeting on Modern Greek Dialects and Linguistic Theory (MGDLT5) (Ghent, Belgium, September 20–22, 2012)*. Patras: University of Patras, 430-444.
 - xiv. Ράλλη, Α. & Β. Μακρή (υπό δημ.). Η προσαρμογή ιταλικών και ενετικών δανείων στην επτανησιακή διάλεκτο. *Πρακτικά 10^{ου} Διεθνούς Πανιωνίου Συνεδρίου (Κέρκυρα, 30 Απριλίου - 4 Μαΐου 2013)*. Κέρκυρα: Εταιρεία Κερκυραϊκών Σπουδών.
 - xv. Φραγκοπούλου, Κ. (υπό δημ.). Τα στάδια της μορφολογικής ενσωμάτωσης των λεξικών δανείων στα Επτανησιακά. In: *Selected Papers from the 22nd International Symposium of Theoretical & Applied Linguistics (ISTAL 22) Thessaloniki, 24-26 April 2015*. Thessaloniki: Aristotle University of Thessaloniki.
 - xvi. Fragkourou, K. (υπό δημ.). On gradualness and morphological integration in Heptanesian. In: *Selected Papers of the 12th International Conference on Greek Linguistics (ICGL12) (Berlin, 16-19 May 2015)*. Berlin: CEMOG, Freie Universität.
 - xvii. Φραγκοπούλου, Κ. (2015). Ενσωμάτωση ονοματικών δανείων στο κεφαλλονίτικο ιδίωμα. In: K. Fragkourou et al. (επιμ.), *Theoretical and Applied Linguistics, Proceedings of the 3rd Patras International Conference of Graduate Students in Linguistics (PICGL3) (Patras, 23-25 May 2014)*. Patras: University of Patras, 223-232.

Ε. Ανακινώσεις σε συνέδρια με κριτές (27)

- i. Andreou, M. (2015). Compounds and De-compounds in Modern Greek Dialects. *Workshop on Morphological Variation and Contact*. Πάτρα: 19-20 Ιουνίου 2015.

- ii. Andreou, M. (2014). Metaphorical and metonymical compounds: evidence from Modern Greek Dialects. *6th International Conference on Modern Greek Dialects & Linguistic Theory (MGDLT6)*. Πάτρα: 25-28 Σεπτεμβρίου 2014.
- iii. Gkiouleka, M. & V. Makri (2014). Neuterising tendencies in the light of language contact: the case of Pontic and Heptanesian. *35th Ετήσια Συνάντηση του Τομέα Γλωσσολογίας, Τμήμα Φιλολογίας ΑΠΘ*. Θεσσαλονίκη: 8-10 Μαΐου 2014.
- iv. Κονταξή, Κ. & Ν. Σπηλιοπούλου (2014). Η Παραγωγικότητα των Ρηματοποιητών και το Χαρακτηριστικό [\pm Ξένο] της Βάσης στην Ποντιακή και στην Κατωϊταλική Διάλεκτο. *3rd Patras International Conference of Graduate Students in Linguistics (PICGL3)*. Πάτρα: 23-25 Μαΐου 2014.
- v. Koutsoukos, N. (2014). A construction-based account of the relation between conversion and inflectional class in Modern Greek. *3rd Patras International Conference of Graduate Students in Linguistics (PICGL3)*. Πάτρα: 23-25 Μαΐου 2014.
- vi. Κουτσούκος, Ν. & Α. Ράλλη (2014). Γλωσσική ποικιλία στις διαλέκτους: η περίπτωση των ρηματοποιητών στη Griko. *35th Ετήσια Συνάντηση του Τομέα Γλωσσολογίας, Τμήμα Φιλολογίας ΑΠΘ*. Θεσσαλονίκη: 8-10 Μαΐου 2014.
- vii. Makri, V. (2015). Gender assignment to Romance loans in Katoitaliótika: a case study of contact morphology. *12th International Conference of Greek Linguistics (ICGL12)*. Freie Universität, Berlin: 16-19 Σεπτεμβρίου 2015.
- viii. Makri, V. (2015). Gender assignment to Romance loanwords in Grecanico: a case study of contact morphology. *36th Ετήσια Συνάντηση του Τομέα Γλωσσολογίας, Τμήμα Φιλολογίας ΑΠΘ*. Θεσσαλονίκη: 23-25 Απριλίου 2015.
- ix. Makri, V. (2014). Gender assignment to Romance nominal loans in Heptanesian. *3rd Patras International Conference of Graduate Students in Linguistics (PICGL3)*. Πάτρα: 23-25 Μαΐου 2014.
- x. Makri, V. (2014). Loanword integration. Substantiating the realization of gender in Heptanesian, Grecanico and Cretan. *6th International Conference on Modern Greek Dialects and Linguistic Theory (MGDLT6)*. Πάτρα: 25-28 Σεπτεμβρίου 2014.
- xi. Makri, V. & N. Koutsoukos (2015). Language Contact at the Service of Endogenous Forces: a case study of neuterisation in the dialect of the Ionian Islands. *Workshop on Morphological Variation and Contact*. Πάτρα: 19-20 Ιουνίου 2015.
- xii. Makri, V., Andreou, M. & N. Koutsoukos (2013). Gender assignment to nominal loanwords in Heptanesian and Griko. *11th International Conference of Greek Linguistics (ICGL11)*. Ρόδος: 26-29 Σεπτεμβρίου 2013.
- xiii. Makri, V., Andreou, M. & N. Koutsoukos (2013). Integration of borrowed nouns in Heptanesian and Italiot. *Morphology Meeting 2013*. Fryske Akademy, Leeuwarden, The Netherlands: 13-14 Δεκεμβρίου 2013.
- xiv. Μαρίνης, Μ. (2014). Κλίμακες δανεισιμότητας στην Griko και την Κρητική: Μία πρώτη προσέγγιση. *35th Ετήσια Συνάντηση του Τομέα Γλωσσολογίας, Τμήμα Φιλολογίας ΑΠΘ*. Θεσσαλονίκη: 8-10 Μαΐου 2014.
- xv. Μαρίνης, Μ. (2014). Δανεισμός Θέματος ή Λέξης. Δεδομένα από ελληνικές διαλέκτους σε επαφή με την Ιταλική και την Τουρκική. *3rd Patras International Conference of Graduate Students in Linguistics (PICGL3)*.

- Πάτρα: 23-25 Μαΐου 2014.
- xvi. Melissaropoulou, D. (2013). Loanwords integration as evidence for the realization of gender and inflection class: Greek in Asia Minor. *11th International Conference of Greek Linguistics (ICGL11)*. Ρόδος: 26-29 Σεπτεμβρίου 2013.
- xvii. Μελισσαροπούλου, Δ., Μαρίνης, Μ. & Α. Ράλλη (2015). Επαναπροσεγγίζοντας τις κλίμακες δανεισιμότητας των ελεύθερων λειτουργικών στοιχείων: δεδομένα από νεοελληνικές διαλέκτους σε επαφή. *36^η Ετήσια Συνάντηση του Τομέα Γλωσσολογίας*. Θεσσαλονίκη: 23-25 Απριλίου 2015.
- xviii. Ralli, A. (2015). Loan Verbs and Verbalizers in dialectal variation. *Word Formation Theories: Universals and Typology on Word Formation III*. Kosičce: 26-28 Ιουνίου 2015.
- xix. Ralli, A. (2014). On borrowing compounds in Asia Minor Greek. *International Conference of Language Contact: The State of the Art*. Helsinki: 28-30 Αυγούστου 2014.
- xx. Ralli, A. (2014). Is compounding borrowing possible? *6th International Conference on Modern Greek Dialects and Linguistic Theory (MGDLT6)*. Πάτρα: 25-28 Σεπτεμβρίου 2014.
- xxi. Ralli, A. (2013). On morphological variation in Greek and Modern Greek Dialects affected by Turkish and Romance. *11th International Conference of Greek Linguistics (ICGL11)*. Ρόδος: 26-29 Σεπτεμβρίου 2013.
- xxii. Ράλλη, Α. & Β. Μακρή (2014). Η προσαρμογή ιταλικών και ενετικών δανείων στην Επτανησιακή διάλεκτο. *10^ο Διεθνές Πανιώνιο Συνέδριο*. Κέρκυρα: 30 Απριλίου - 4 Μαΐου 2014.
- xxiii. Ralli, A., Gkiouleka, M. & V. Makri (2014). Gender assignment in the light of language contact: the case of Pontic and Heptanesian. *16th International Morphology Meeting (IMM16)*. Budapest: 29 Μαΐου - 1 Ιουνίου 2014.
- xxiv. Φραγκοπούλου, Κ. (2015). From ‘aclisia’ to inflection: Evidence from Heptanesian, a Modern Greek Dialect (Γραπτή ανακοίνωση/poster). *Word Formation Theories II, Typology and Universals in Word Formation III*. Košice, Slovakia: 26-28 Ιουνίου 2015.
- xxv. Fragkopolou, K. (2015). On gradualness of morphological integration of loanwords in Heptanesian. *12th International Conference on Greek Linguistics (ICGL12)*. Berlin, Germany: 16-19 Σεπτεμβρίου 2015.
- xxvi. Φραγκοπούλου, Κ. (2015). Τα στάδια της μορφολογικής ενσωμάτωσης των λεξικών δανείων στα Επτανησιακά. *22^ο Συμπόσιο Θεωρητικής και Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας του Τμήματος Αγγλικών Σπουδών του Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: 24-26 Απριλίου 2015.
- xxvii. Φραγκοπούλου, Κ. (2014). Ενσωμάτωση ονοματικών δανείων στο Κεφαλλονίτικο ιδίωμα. *3rd Patras International Conference of Graduate Students in Linguistics (PICGL3)*. Πάτρα: 23–25 Μαΐου 2014.

ΣΤ. Αδημοσίευτη εργασία (1)

- i. Σμήρης, Δ. (2015). *Το ιδίωμα της Ιθάκης*.

Z. Poster δημοσιότητας σε επιστημονικά συνέδρια (2)

- i. Ralli, A. (2013). Morphology in language-contact situations: Greek dialects in contact with Turkish and Italian. *11th International Conference of Greek Linguistics*. Rhodes: 26-29/09/2013.
- ii. Ralli, A. (2014). Morphology in language-contact situations: Greek dialects in contact with Turkish and Italian. *6th International Conference on Modern Greek Dialects and Linguistic Theory*. Patras: 25-28/09/2014.

H. Παρουσιάσεις δημοσιότητας – ομιλίες (3)

- i. Ralli, A. (2013). On the Romance Influence on Modern Greek Dialects. Università degli Studi di Venezia: April 9, 2013.
- ii. Ralli, A. (2015). Influssi della lingua italiana sulla lingua greca. *Comunità Greco-Orientale di Trieste*: March 7, 2015.
- iii. Ράλλη, Α. (2015). Ivo milo to Grekanico: Τα Ελληνικά της Κάτω Ιταλίας. Πολιτιστικός Όμιλος «Μαγναύρα». Διακίδειος Σχολή Λαού, Πάτρα: 1 Απριλίου 2015.

6.4.2 Συναντήσεις εργασίας (Workshops) (3)

- i. Σεπτέμβριος 2013

Διοργανώθηκε *θεματική συνεδρία* (workshop) με τίτλο «Γλωσσική Επαφή υπό το πρίσμα της ελληνικής μορφολογικής ποικιλίας» (11ο Διεθνές Συνέδριο Ελληνικής Γλωσσολογίας, Ρόδος, 27/09/2013). Η θεματική συνεδρία είχε ως στόχο να φέρει σε επαφή ερευνητές που εργάζονται στη μορφολογία, τη γλωσσική επαφή και τη σύγχρονη ελληνική διαλεκτική ποικιλία. Έμφαση δόθηκε στα φαινόμενα επαφής με την τουρκική και τις ρομανικές ποικιλίες. Τα βασικά ζητήματα που εξετάστηκαν ήταν: (α) ο λεξιλογικός και ο δομικός δανεισμός, (β) οι στρατηγικές προσαρμογής δανείων, και (γ) η σύγκλιση των μορφολογικών συστημάτων.

- ii. Φεβρουάριος 2014

Διοργανώθηκαν 2 συναντήσεις/σεμιναριακά μαθήματα (Τρίτη 04/02/2013 και Τετάρτη 05/02/2013) Στατιστικής τα οποία διηύθυνε η Δρ. Αριστέα Κοντογιάννη. Στις συναντήσεις αυτές είχαν την ευκαιρία τα μέλη της ομάδας να θέσουν ερωτήματα σχετικά με βασικές έννοιες της Στατιστικής, αλλά και να ενημερωθούν σχετικά με το πώς μπορεί να γίνει αξιοποίηση των πορισμάτων της Στατιστικής στη γλωσσολογική έρευνα.

- iii. Ιούνιος 2015

Διοργανώθηκε συνάντηση εργασίας (19-20/06) με τίτλο «Γλωσσική Επαφή». Προσκλήθηκαν αναγνωρισμένοι ερευνητές που ασχολούνται με τη μορφολογία και τη γλωσσική επαφή. Ήλθαν σε επαφή με τους ερευνητές του ερευνητικού προγράμματος MORILAN, παρουσίασαν τη δική τους έρευνα, παρακολούθησαν τις ανακοινώσεις των

ερευνητών του προγράμματος και κατ' αυτόν τον τρόπο, έγιναν διεθνώς γνωστά τα αποτελέσματα της έρευνας του MORILAN.

6.4.3 Ιστοσελίδα

Έχει δημιουργηθεί ιστοσελίδα για τη δημοσιοποίηση των στόχων, της προόδου εργασιών αλλά και των τελικών αποτελεσμάτων της έρευνας. Η ιστοσελίδα είναι προσβάσιμη μέσα από τον εξής σύνδεσμο: <http://www.morilan.upatras.gr/>.